uvv

info

DOSSIER V
2011

Niet (te) geloven

40 jaar

Unie Vrijzinnige Verenigingen

ISSN 0772-6627 · Afgiftekantoor Brussel X
Verantwoordelijke uitgever: Sonja Eggerickx
Verschijnt tweemaandelijks
2011 - 28ste jaargang nr. 2

UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN VZW

Federaal Secretariaat

Brand Whitlocklaan 87

1200 Sint-Lambrechts-Woluwe

T 02 | 735 81 92

F 02 | 735 81 66

cmd.federaal@uvv.be

www.unievrijzinnigeverenigingen.be

HOOFDREDACTIE
Anne-France Ketelaer
Marina Van Haeren

REDACTIEMEDEWERKERS
Franky Bussche
Veerle Cannoot
Liza Janssens
Klaas Nijs
Sonny Van de Steene
Jenoff Van Hulle

COÖRDINATOR
Sonny Van de Steene

LAY-OUT
GrafiekGroep

UVV-info
WORDT GRATIS VERSPREID BINNEN DE VRIJZINNIGE GEMEENSCHAP. DE REDACTIE VAN *UVV-INFO* IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE DOOR DERDEN GELEVERDE ARTIKELS.

Lid van de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers

CONFORM DE WET TOT BESCHERMING VAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER TEN OPZICHTE VAN DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS (8 DECEMBER 1992) DELEN WIJ U MEE DAT EEN AANTAL VAN UW PERSOONSGEGEVENS OPGENOMEN WORDEN IN ONS ADRESSENBESTAND.
UVV ZAL, ALS HOUDER VAN DIT BESTAND, UW GEGEVENS VERWERKEN IN HET KADER VAN VOLGEND DOELEIND: VERSPREIDEN VAN PUBLICATIES EN INTERNE COMMUNICATIE.

OP SCHRIFTELIJK VERZOEK, GERICHT AAN MEVROUW MARINA VAN HAEREN, SECRETARIS-GENERAAL, BRAND WHITLOCKLAAN 87 TE 1200 SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE, KAN U EEN OVERZICHT KRIJGEN VAN DE DOOR UVV OVER U OPGESLAGEN PERSOONSGEGEVENS. ONJUISTE GEGEVENS VERBETEREN WIJ OP UW VERZOEK.

REACTIES OP DIT NUMMER KAN U STEEDS DOORMAILEN NAAR INFO@UVV.BE, DEZE WORDEN, NA OVERLEG EN GOEDKEURING DOOR DE KERNREDACTIE, GEPLAATST OP DE WEBSITE BIJ DE RUBRIEK *REACTIES* VAN DE DESBETREFFENDE *UVV-INFO* OF VERSCHIJNEN IN DE VOLGENDE *UVV-INFO*.

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen en andere gecontroleerde bronnen
www.fsc.org Cert no. SGS-COC-004433
© 1996 Forest Stewardship Council

INhoud

PAGINA

Van de redactie 3

Dossier: Niet (te) geloven - 40 jaar Unie Vrijzinnige Verenigingen - dossier V
- Een nieuw jaar, een nieuw begin. Nieuwjaarsboodschap Sonja Eggerickx 4
- Een erevoorzitter vertelt... deel 1. Hiep, hiep, hoera, UVV is 40 jaar! Interview met Leo Ponteur - Liza Janssens 7
- Samenleving zoekt vrijwilligers. Over het belang van een goede vrijwilligerswerking voor samenleving en organisaties - Emily Verté 11
- Vrijwilligerswet - Klaas Nijs 17
- Vier generaties vrijwilligers – Jenoff Van Hulle 20
- Een erevoorzitter vertelt... deel 2. Zij dragen de vlam van de vrijzinnigheid uit. Interview met Leo Ponteur - Liza Janssens 25
- Vrijwilligers van bij ons... - Sonny Van de Steene 28
- Vrijzinnige *Free Willy's en Marjetten* gezocht - Jenoff Van Hulle 30

UVV belicht
Prikbord 32
- Op zoek naar een zinvol engagement? Neem contact op met het CMD in je buurt! 32
- 18de World Humanist Congress 32
- Filmcyclus: Beelden van vrouwen 33

Varia 33
- Opiniestuk 'Individuele burgers beschikken over een geweten, instellingen niet' – Luc Devuyst 33
- Opiniestuk 'Mensenrechten: wat als het feest voorbij is?' – Sonja Eggerickx 34
- Lezersbrief 'Wat is een menswaardig leven?' – Sonja Eggerickx 35
- Opiniestuk 'De nieuwe CD&V: naar de restauratie van het conservatieve en parochiale Vlaanderen?' – Luc Devuyst 35
- Vrijzinnigheid in beeld? - Riet Lavreysen 37
- Warme dekens in barre tijden - Yasmina El Boubkari 38

Een moreel consulent vertelt...
- Als mens bezig zijn met mensen... - Ines Jottier 39

Diversen
- Boekbespreking *Een zijden draadje. Kinderen, jongeren en beslissingen rond het levenseinde* – Franky Bussche 41
- Boekbespreking *Overgangsrituelen* – Franky Bussche 42

Internationaal
- Luxemburgse humanistische organisatie opgericht - Jenoff Van Hulle 43

Vrij-On-Zinnig - Klaas Nijs 43

Kruiswoordraadsel 44

Jongeren en cultuur
- Werken en reizen doorheen de tijd - Liza Janssens 45

Info Vrije Universiteit Brussel 47

Centra Morele Dienstverlening 48

RECHTZETTING

In *UVV-info Fin?* stond op pagina 38 een foto met onderschrift 'Leuven Centraal'.
De foto toonde echter de 'Hulpgevangenis van Leuven in de Maria Theresiastraat'.

UVV-Info | 28ste jaargang nr. 2
Maart - April 2011
Verschijnt tweemaandelijks
Verantwoordelijke uitgever: Sonja Eggerickx

Van de Redactie

Het lijkt bijna niet te geloven, de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) bestaat **40 jaar**! De tijd vliegt. Nederlandstalige vrijzinnig-humanistische verenigingen in Brussel en Vlaanderen organiseerden zich op 31 maart 1971 in een vzw. Zij gingen daarmee samen de strijd aan voor het recht om niet te moeten geloven -althans niet in een opperwezen. UVV streed met succes voor de grondwettelijke erkenning van het vrijzinnig humanisme, opdat we op gelijk niveau zouden komen te staan met andere erkende levensbeschouwingen. In 1993 werd de niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschap grondwettelijk erkend en in 2002 (21 juni -dé dag van het vrijzinnig humanisme- om exact te zijn) werd dit werkelijkheid via een uitvoeringswet. Het gaat natuurlijk ruimer dan dat. Zoveel zaken werden (mede) door de Unie gerealiseerd: abortus werd onder bepaalde voorwaarden legaal, net als euthanasie. Twee mensen van hetzelfde geslacht kunnen nu ook trouwen. Er is de uitbouw van de Centra Morele Dienstverlening (CMD), waar je onder andere terecht kan voor een luisterend oor of een plechtigheid op maat. En er is nog zoveel te gaan, zoveel te doen. Het vrijzinnig-humanistische ideaal om van de samenleving een plaats te maken waar mensen zichzelf kunnen zijn met respect voor de ander, blijft een streven van UVV.

Dit alles zou niet gerealiseerd kunnen worden zonder de helpende hand van de vele vrijwilligers die UVV, haar Centra en haar lidverenigingen rijk zijn. De vrijwilligers zijn het bloed van het lichaam dat de Unie is. Het klinkt religieuzer dan het is! Maar het zijn echt wel de vrijwilligers die leven brengen in UVV. Zij doen haar bewegen en actie ondernemen. We hebben het hier over de bestuursleden op alle echelons, de vrijwillige sprekers op plechtigheden, de mensen die begripvol luisteren in hun vrije tijd naar diegenen die het wensen... 2011 is niet alleen de verjaardag van UVV, maar ook het **Europees jaar van de Vrijwilliger**. Het moment dus om de (UVV-)vrijwilliger extra *in the picture* te plaatsen. Vandaar 'Dossier V' op de cover. Bij ons, de Unie Vrijzinnige Verenigingen, staan Vrijwilligers voorop.

Dit *UVV-info*dossier kijkt vooruit en achteruit op 40 jaar UVV. Het belicht de cruciale rol die vrijwilligers bekleden binnen de samenleving en wat ze betekenen voor de georganiseerde vrijzinnigheid. Een nummer als dit kan dan ook niet zonder dat we u enkele vrijwilligers voorstellen, van binnen en buiten de georganiseerde vrijzinnigheid. In 2011 zal *UVV-info* u trouwens met nog meer vrijzinnige vrijwilligers kennis laten maken via de tijdelijke nieuwe rubriek 'Vrijwilligers van bij ons...' In dit nummer vindt u ook heel wat basisinfo indien u vrijwilliger wil worden, bij de Unie, bij één van haar Centra, bij één van haar lidverenigingen of bij een andere organisatie. Dat het u op weg mag helpen en uw engagement mag ondersteunen!

Sonny Van de Steene

Een nieuw jaar, een nieuw begin

© ISABELLE PATEER OTHERWEYES

Op woensdag 12 januari 2011 organiseerde de Unie Vrijzinnige Verenigingen haar traditionele nieuwjaarsreceptie in de gebouwen van de VUB. Naar aloude gewoonte werd deze voorafgegaan door de nieuwjaarsboodschap van haar voorzitter. Dit jaar was dit een bijzondere gebeurtenis. Niet alleen omdat de Unie in 2011 haar veertigjarig bestaan viert, maar ook en vooral omdat zij deze gelegenheid aangrijpt om een nieuwe koers te varen.
In 2009 organiseerde UVV een Staten-Generaal met als doel na te denken over missie, visie en communicatie. Daaruit zijn belangrijke lessen getrokken en werd er een blauwdruk voor de toekomst getekend. De Unie Vrijzinnige Verenigingen wordt een nieuw huis, waarvan in 2011 de eerste steen wordt gelegd met de invoering van een nieuwe communicatiestrategie.
Over het wat en het waarom hiervan vertelde Sonja Eggerickx, voorzitter van UVV, iets meer in haar nieuwjaarsboodschap:

Dames en heren, in al uw graden en rangen,
Beste vrienden, collega's en sympathisanten,
Chères amies,

2011 wordt een onvergetelijk feestjaar want de vzw Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) bestaat veertig jaar. Al veertig jaar dragen wij samen het vrijzinnig gedachtegoed in Vlaanderen en Brussel uit. Onze Unie verenigt vandaag zesendertig vrijzinnige verenigingen. Zij vertolken de vrijzinnigheid in tal van domeinen. Onze Centra Morele Dienstverlening staan elke dag paraat om vrijzinnigen te begeleiden en bij te staan. Ja inderdaad, de vrijzinnigheid heeft die veertig jaar niet stilgezeten.

Sta mij toe het toch kort te hebben over de ontstaansgeschiedenis van deze bijzondere vereniging. Iets meer dan veertig jaar geleden besloten negen organisaties de handen in elkaar te slaan. Samen wilden zij strijden voor de verwezenlijking van hun gemeenschappelijke doelstellingen en idealen. Door zich te verenigingen in één overkoepelende organisatie konden zij van zich laten horen met één gemeenschappelijke stem. Na lange onderhandelingen richten de stichtende leden op 31 maart 1971 de vzw Unie Vrijzinnige Vereningen op. Dit was het prille begin van een lange weg vol verwezenlijkingen die ons brengen tot de organisatie die de Unie nu is.

In haar veertigjarig bestaan heeft de Unie Vrijzinnige Verenigingen heel wat bereikt. Ik som voor jullie graag kort een aantal belangrijke punten op.
Sinds haar ontstaan heeft UVV onophoudend gestreden voor de erkenning van de niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschap. Pas in 1993 werd dit eindelijk grondwettelijk vastgelegd. Het was nadien wel nog vijf jaar wachten op een uitvoeringswet, maar uiteindelijk hebben we die ook gekregen. Deze wetgeving was niet onbelangrijk want zij maakte het voor UVV mogelijk haar werking uit te bouwen. Zo is zij vandaag met haar 170 personeelsleden verdeeld over het Federaal Secretariaat en de tweeëndertig Centra en Antennes waar morele dienstverlening geboden wordt, goed vertegenwoordigd en verspreid over Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De uitbouw van deze morele dienstverlening is eveneens een belangrijke realisatie van de Unie. Hiermee zorgt zij immers voor morele bijstand aan alle mensen met een hulpvraag. Wanneer mensen geconfronteerd worden met persoonlijke problemen, met vragen over zingeving en behoefte hebben aan steun om oplossingen te vinden, kunnen zij bij ons terecht voor een luisterend oor. Daarnaast verzorgen de moreel consulenten vrijzinnige plechtigheden, werken ze gemeenschapsvormend en bieden ondersteuning en vorming aan de vele vrijwilligers die het vrijzinnige landschap rijk is.

Dames en heren, beste vrienden,
Deze vrijwilligers zijn voor de vrijzinnigheid van groot belang. Zonder hen zou de Unie Vrijzinnige Verenigingen nooit groeid zijn tot de organisatie die zij nu is. Het toeval wil dat 2011 niet enkel het jaar van het veertigjarig bestaan van de Unie is, maar ook het Europese jaar van de Vrijwilliger. Daarom wil UVV hen dit jaar extra in de bloemetjes zetten. Want hoewel wij dit vaak vanzelfsprekend vinden, is hun inzet en engagement, hun steun en inbreng, van onmetelijk belang voor onze werking. Wanneer en hoe we dit samen zullen vieren laat ik graag nog even in het ongewisse. De verrassing is immers des te groter wanneer dat tipje van de sluier nog niet wordt opgelicht.

Bij elk nieuw jaar horen ook goede voornemens en toekomstplannen. De Unie Vrijzinnige Verenigingen vormt hierop geen uitzondering. De voorbije veertig jaar heeft zij zich vooral gefocust op de uitbouw van haar structuur. Nu de eerste fase hiervan zo goed als afgerond is, wordt het tijd voor een nieuwe koers. Het is belangrijk dat UVV haar werking gaat verfijnen en afstemmen op haar doelgroep: u, ik en iedereen.

Voorafgaand aan dit feestjaar hebben wij ons gebogen over onze missie en visie. Over hoe wij onze vrijzinnigheid de volgende veertig jaar moeten uitdragen. Wij hebben dit niet zomaar ergens in een kantoor in Brussel gedaan, maar samen met al onze geledingen. Dit resulteerde in een Staten-Generaal waar uitgebreid gedialogeerd en gediscussieerd werd over de vrijzinnigheid in al zijn facetten. Hieruit groeide een verjongde missie en visie die de vrijzinnigheid breder en vooral opener wil uitdragen.

Ons gedachtegoed sluit aan bij wat een groot deel van de bevolking denkt en voelt en toch enthousiasmeert ons project vandaag nog niet iedereen. Daarom zullen wij ons feestjaar ook aangrijpen om beter bekend te worden en onze standpunten breder uit te dragen. Deze aanpak starten wij vandaag. Ik ben blij dat ik vandaag te midden van mijn familie van vrijzinnigen de eerste stap in deze vernieuwde aanpak bekend mag maken.

UVV is de naam die wij al veertig jaar met trots dragen, maar dit is geen zelfverklarende naam. Unie Vrijzinnige Verenigingen is de koepel van zesendertig verenigingen die zowel sociaal als cultureel werk bundelen. Daarnaast is UVV de organisatie achter de Centra Morele Dienstverlening (CMD). UVV verklaart dus vooral onze structuur.
Om helder en opener te communiceren willen wij het vrijzinnig gedachtegoed meer in de picture zetten. En toen startte de zoektocht naar een gepaste communicatielijn.

Wij analyseerden onze communicatie en kwamen een aantal zaken tegen die wij anders willen:

- vrijzinnigheid mag geen discours van een intellectuele groep alleen zijn; vrijzinnigheid mag niemand uitsluiten
- ons gedachtegoed moet duidelijk leesbaar zijn bij het eerste contact
- onze grafische identiteit moet actueel en enthousiasmerend zijn

Samengevat kunnen wij zeggen dat ons gedachtegoed over de mens gaat. De mens staat centraal in alles wat wij doen en zeggen.

Het gaat over hoe
ik denk ~ jij denkt ~ hij denkt ~ wij denken
ik handel ~ jij handelt ~ hij handelt ~ wij handelen
ik help ~ jij helpt ~ hij helpt ~ wij helpen
kortom het gaat over ons allemaal

Maar het gaat ook over de mens vandaag. Over de plaats die wij vandaag innemen, de waarden die wij nu aanhangen, de keuzes die wij nu maken voor morgen. Het gaat over de manier waarop wij onze samenleving vorm geven. Nu voor de toekomst. Van en door de mens.
Want vrijzinnigheid is de vrijheid om anders te denken. De verantwoordelijkheid om je mening en je handelen niet zomaar te laten bepalen door de groep waartoe je behoort, het geloof dat je belijdt of de ideologie die je aanhangt. Daarom stellen vrijzinnigen alles in vraag.
Het is duidelijk dat het hier niet over structuren gaat. De boodschap primeert op de structuur. De boodschap is wervend, de structuur ondersteunend.

Beste vrienden, dit resulteerde alvast in:

de mens.nu
UVV
is vrijzinnig humanistisch

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnig Verenigingen

Hiep, hiep, hoera, UVV is 40 jaar!

DEEL 1

Een erevoorzitter vertelt...

Liza Janssens
consulent-stafmedewerker

Interview met Leo Ponteur

Op 31 maart 1971, 40 jaar geleden, werd de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) als vzw opgericht. Dit was het prille begin voor een lange weg vol verwezenlijkingen die ons brengt tot de organisatie die de Unie nu is. Voor de gelegenheid spraken we hierover met UVV-erevoorzitter Leo Ponteur.

> De achtergrond van de strijd voor de erkenning van de vrijzinnigheid was immers de vraag om gelijke behandeling.

Leo Ponteur © Isabelle Pateer - Otherweyes

Leo Ponteur beschrijft hoe het allemaal begon:

"Eigenlijk is dat een mistig verhaal omdat alle geschreven verslaggeving van die periode verloren is gegaan in het Verdronken Land van Saaftinge door de toenmalige secretaris. De aanzet tot de Unie kwam er al in de jaren 60. Vrijzinnige organisaties afficheerden zich toen niet noodzakelijk als uitgesproken vrijzinnig. Men zag echter in dat wanneer men iets wou bereiken in het verzuilde België en Vlaanderen, de vrijzinnigen zich moesten verenigen. Zo ontstond er een informeel samenwerkingsverband dat later op 31 maart 1971 definitief werd. Men richtte een officiële vzw op waarvan enkel andere vzw's lid waren. De 9 stichtende leden verdeelden onder elkaar de posten. Eén van de voordelen hiervan was dat men samen veel meer gewicht in de schaal kon leggen dan alleen. Op de achtergrond van het ontstaan van UVV speelde ook het Cultuurpact van 1971 van Adriaan Verhulst. Men mocht niet langer discrimineren op basis van ideologische of filosofische overtuiging. Dit vormde een breekijzer om tal van dingen voor de vrijzinnigen te verkrijgen. De achtergrond van de strijd voor de erkenning van de vrijzinnigheid was immers de vraag om gelijke behandeling. Men noemde dat destijds gelijk-

berechtiging, wat wil zeggen dat men dezelfde rechten én dezelfde plichten wou als de andere levensbeschouwingen."

Wat is precies die vrijzinnigheid, de kern van de Unie Vrijzinnige Verenigingen, volgens Leo Ponteur?

"Persoonlijk heb ik de hele opvatting over vrijzinnigheid zien evolueren. Ik herinner me nog in de jaren '60 dat wie lid was van het Humanistisch Verbond of zich proclameerde als vrijzinnig een outcast was. Geleidelijk aan was er de evolutie van ontkerkelijking, van secularisering van de samenleving. Hand over hand stuikte de grote christelijke zuil in elkaar en alleen haar sterke machtsstructuren, zoals het katholiek onderwijs, de vakbond, ziekenhuizen en de mutualiteit, bleven overeind. De kerk zelf, vandaag meer dan ooit, moet van haar pluimen laten. Ook de term 'vrijzinnigheid' heb ik zien evolueren. Vrijzinnigheid houdt in dat men vertrekt van de menselijke rede, met dat wat je zelf kunt vatten en begrijpen en er uitspraken over kunt doen. Zodus, als je zin wil geven aan je leven, begin je met er zelf over na te denken en dan kan je kiezen voor een bepaalde levenshouding. Je kunt dan echter alleen maar zeggen dat die voor jezelf geldt, niet voor iemand anders. Als vrijzinnige moet men naar mijn gevoel inherent tolerant zijn. Men dient eerbied te hebben voor de opinie van een ander zoals men zelf ook respect vraagt of eist voor de eigen levensopvatting. Vandaag is de vrijzinnige levensopvatting en zijn de menselijke waarden die ze belichaamt, eerder algemeen aanvaard als het bindmiddel voor een steeds diversere samenleving. "

Over het belang van vrijzinnigheid voor UVV zegt Leo Ponteur:

"In het begin leefde het vrijzinnige element heel sterk. De eerste lichting van vrijzinnige bestuurders en mensen die de vrijzinnige zaak van de grond getrokken hebben, waren overtuigde vrijzinnigen en hadden ervoor gestreden. Zij waren bewust vrijzinnig en het gaf kracht aan hun engagement. De inzet was er om vanalles te doen: de handen uit de mouwen te steken, activiteiten te organiseren, teksten te schrijven, in discussie te gaan en op de bres te springen als het nodig was. Deze mensen hadden een enorme moed. Zij durfden openlijk opkomen voor hun ideaal, hun levenshouding en voor de dingen waarvan zij meenden dat ze maatschappelijk moesten veranderen. Zo speelden vrijzinnigen vaak een rol in tal van belangrijke ethische dossiers, zoals in de abortuswetgeving en de euthanasiewetgeving. Tot slot bleven deze mensen ook trouw aan de vrijzinnige zaak. Dat blijkt uit hun jaren dienst, zowel in de eigen lidorganisaties als in de Unie. Het waren geen ééndagsvliegen."

> "Het opzet was eigen mensen ter beschikking te stellen die een aanspreekpunt zouden zijn voor vrijzinnigen en elke mens in morele nood."

Een belangrijk onderdeel van de strijd die deze prominente vrijzinnigen geleverd hebben binnen UVV, is de erkenning van de vrijzinnigheid als een levensbeschouwing naast de erkende erediensten.

Leo Ponteur: "In de jaren 70 misten we herhaaldelijk de parlementaire boot om erkend te worden. Opmerkelijk was dat de regering telkens viel wanneer er iets belangrijks voor de vrijzinnigheid moest worden gerealiseerd. Bevriende politici waren ons echter niet vergeten en op 23 januari 1981 voerde men -als compensatie voor een verhoging van de wedden van de priesters- een aparte wet in die voorzag in de eerste subsidiëring voor de uitbouw van de niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschap. Dit liet ons toe prospectoren aan te stellen die te lande het vrijzinnige landschap in kaart brachten. Zo is er geleidelijk aan een vast kader van morele consulenten ontstaan met de eerste Centra Morele Dienstverlening. Uiteindelijk werden onze statuten als vzw herzien en bereidde de Unie stelselmatig uit met vestigingen in de verschillende provinciehoofdsteden. De niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschap was echter nog niet grondwettelijk erkend. Dit kon pas geschieden in 1993 toen aan het toenmalige artikel 117 (huidig nummer 181) van de Grondwet een tweede lid werd toegevoegd. Deze uitbreiding van de Grondwet was voor de vrijzinnige gemeenschap cruciaal. Ze stelt dat de wedden en pensioenen van de afgevaardigden van de door de wet erkende organisaties die morele diensten verlenen op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing ten laste komen van de staat. We hebben echter tot 2002 moeten wachten op de uitvoeringswet om deze aanpassing in de praktijk te zien. Op de symbolisch gekozen datum 21 juni 2002, de dag van het vrijzinnig humanisme, werd deze uitvoeringswet afgekondigd."

Niet enkel de grondwettelijke erkenning was belangrijk, ook de uitvoeringswet van 21 juni 2002 was een mijlpaal in de geschiedenis van UVV. Zo verklaart Leo Ponteur:

"Voordien dienden we al onze activiteiten en personeelsuitgaven te bekostigen met de ons toen toegewezen beperkte middelen, die hoofdzakelijk werden gebruikt voor het laatste. De wet van 21 juni 2002 veranderde dit volkomen en plaatste de vrijzinnigen op gelijk niveau als de erkende erediensten. De uitbetaling van de wedden en pensioenen van de personeelsleden van UVV gebeurt sindsdien door de Federale Overheidsdienst Justitie. De werkingskosten van de morele dienstverlening worden sedert 2004 als verplichte uitgave gedragen door de provinciën op basis van de ingediende begrotingen van elke Instelling voor Morele Dienstverlening. Dit maakt dat UVV de aldus toegewezen subsidies volledig kan inzetten voor de inhoudelijke en organisatorische uitbouw van haar dienstverlening."

Over wat precies die dienstverlening van de Unie Vrijzinnige Verenigingen is, vertelt Leo Ponteur:

"De morele dienstverlening was één van onze aloude humanitaire bekommernissen om de mens in morele nood. Men noemde dat oorspronkelijk nog lekenbegeleiding en ze bestond in de jaren '60 al in de gevangenissen en in de ziekenhuizen. Maar toen werd dat georganiseerd door de Stichtingen uitsluitend met vrijwilligers en met een heel beperkte impact. Men wilde evenzeer de brede bevolking morele dienstverlening aanbieden. Het opzet was eigen mensen ter beschikking te stellen die een aanspreekpunt zouden zijn voor vrijzinnigen en elke mens in morele nood. Meer was er niet nodig. Hun werking mocht zeker niet hiërarchisch georganiseerd worden, de Unie zelf hoefde zich er niet rechtstreeks mee bezig houden. Het was een concept dat als wolken in de lucht hing: mooi maar niet direct praktisch bruikbaar. Toen ik in 1986 voorzitter werd van de Unie, zette ik mij in voor de procesontwikkeling van de morele dienstverlening. Die groeide vanaf 1981 inhoudelijk heel gevarieerd, maar toch vooral volgens de persoonlijke inzichten van de moreel consulenten. Ik bracht de moreel consulenten, de staf en de verantwoordelijken van de lidorganisaties die in de Raad van Bestuur van UVV zaten, samen om te komen tot een gemeenschappelijk standpunt en visie op de morele dienstverlening. Met het magische vierkant of het zogenaamde klavertje vier, werd deze ruimer dan alleen maar de intieme bijstandszorg voor de mens in nood.

Ook informatie verstrekken is belangrijk, zorgen voor doorstroming, organisatie van de verwijzing, vrijwilligers- en vrijzinnige ontwikkeling... Er zijn zoveel facetten te ontdekken in de functie van een moreel consulent. Later werden ook nieuwe vormen van consulentenwerking in het leven geroepen, de type II's, omdat er nood was aan ondersteuning en uitbouw aan de basis. Men zag immers in dat men het vrijzinnige middenveld en verenigingsleven niet recht kon houden louter met de eigen vrijwilligers en de beroepskrachten. Er is blijvend nood aan een professionele vrijzinnige gemeenschapsopbouw. Er moeten immers altijd geëngageerde mensen aangetrokken worden die inzet vertonen, trouw en moedig zijn, en die resultaat willen bereiken. Ik heb het hier over de vele onmisbare vrijwilligers in honderdeneen functies en onbezoldigde taken."

De Unie bestaat nu 40 jaar en heeft al een heel traject afgelged, maar wat is haar horizon? Waar moet zij naar streven? Kortom wat is de toekomst van UVV? Hierover meldt Leo Ponteur ons het volgende:

"Ik pleit ervoor een nieuw vrijzinnig zorgconcept te ontwikkelen. Het unieke voordeel van onze benadering is dat vrijzinnigen kijken naar de integrale mens. In de morele dienstverlening komt dat er onder andere op neer dat men nooit etiquetten plakt, dat niemand wordt gestigmatiseerd. De persoon die op welke manier dan ook dooreen geschud is, zij het moreel zij het op een ander vlak zoals bij verslaving, wordt als een totale persoon gezien. Humaniteit begint bij het aanvaarden en erkennen van de ander als mens, zeker wanneer hij of zij jouw hulp behoeft. Die benadering en de medeverantwoordelijkheid die je hebt voor jouw medemens, moet je kunnen vertalen in een vrijzinnig zorgconcept. Het zou ook veel beter toelaten andersdenkenden of mensen die vrijzinnig zijn maar niet georganiseerd, aansluiting te geven bij wat we als organisatie betekenen. Zonder mensen betekenen wij immers niets. We werken voor mensen, we hebben mensen nodig voor mensen, onze organisatie is slechts een hulpmiddel. Een probleem hierbij zijn de evenwichten die men moet creeëren om het geheel operationeel te houden. Een zuivere top-downbenadering werkt niet. Communicatie is hierin dan ook van levensbelang. Tevens moeten we meer aandacht hebben voor die mensen die wel zeggen vrijzinnig te zijn, maar vooralsnog niet onze rangen komen vervoegen."

> We werken voor mensen, we hebben mensen nodig voor mensen, onze organisatie is slechts een hulpmiddel.

Samenleving zoekt vrijwilligers

Over het belang van een goede vrijwilligerswerking voor samenleving en organisaties

Emily Verté
consulent-stafmedewerker

Paul was jaren jeugdtrainer van de voetbalclub, Marie-Louise was lang voorzitter van de Boerinnenbond en Klara sprong steeds bij als oppas in de kinderopvang. Nu organiseert Liza het buurtfeest, voert Ahmed gesprekken op MSN met pubers in de knoei en zetelt Robbe in het bestuur van de bibliotheek. Projectmatig werken is hier het sleutelwoord. Paul, Marie-Louise en Klara hebben het nooit gekend, voor Liza, Ahmed en Robbe is het daarentegen een volslagen normaal begrip. Een nieuwe generatie vrijwilligers is opgestaan. Professionalisering is er troef zou je kunnen denken. In theorie kan dit inderdaad kloppen, maar helaas is het niet altijd zo in de praktijk. Het spanningsveld tussen de passie en het plezier van Liza, Ahmed en Robbe en de hoge eisen die worden gesteld aan het 'eindproduct' is een voortdurende uitdaging voor het vrijwilligerswerk. Het vinden van dit evenwicht is dan ook een ware kunst.

Dat verenigingen en hun vrijwilligers een aanzienlijke rol vervullen in de samenleving hoeft geen betoog. Al verscheidene jaren geven tal van nationale en internationale auteurs aan dat het maatschappelijke middenveld naast de school en het gezin één van de belangrijkste socialisatievelden is waar democratische burgerschapshoudingen gevormd worden. Waarnemers zoals Putnam en Bekkers zien daarenboven de hoeveelheid vrijwilligerswerk als graadmeter voor het gezondheidsgehalte van de maatschappij. Dit brengt ons onvermijdelijk tot de vraag hoe gezond België effectief is, toch wanneer we kijken naar de graad van vrijwillige inzet. Of hier een sluitend antwoord kan op geboden worden, is natuurlijk de vraag.

Profiel vrijwilliger

Tot voor kort waren er geen officiële gecentraliseerde registers van vrijwilligers voor handen in België. Noch van de georganiseerde vrijwilligers, noch van vrijwilligers die zich buiten organisatorische verbanden inzetten. Het Hoger Instituut voor de Arbeid van de K.U.Leuven en het Centre d'Economie Sociale de l'ULg trachten in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting daaraan te remediëren door een studie uit te voeren naar het vrijwilligerswerk in België (2007). Volgens hen telt België globaal gesproken tussen de 1 en 1,4 miljoen vrijwilligers. Met andere woorden, 10 tot 14% van de Belgische bevolking doet aan vrijwilligerswerk. Algemeen stellen ze dat een hele reeks studies een stijgende tendens weergeven in het aantal vrijwilligers over het afgelopen decennium. De intensiteit van de vrijwillige

inzet kan echter verminderen, dit geven ook de Nederlandse auteurs Hetem, de Gast en Wilbrink aan. Je zou ze als het ware als communicerende vaten kunnen zien. Het ene compenseert het andere, wat maakt dat de graad van vrijwillige activiteit relatief stabiel is gebleven. Als men het bekijkt in het licht van uren per week besteedt

de vrijwilliger gemiddeld tussen de 4 à 5 uur per week aan vrijwilligerswerk, met een grote onderlinge variatie tussen de vrijwilligers, aangezien sommigen meer dan 10 uur per week verrichten en andere minder dan een uur. Vervolgens zijn de sectoren waarin vrijwilligers het sterkst vertegenwoordigd zijn de culturele-, sport- en vrijetijdssector. Wat verder het profiel van de vrijwilligers betreft, stellen de onderzoekers vast dat het voornamelijk mannen zijn die zich als vrijwilliger inzetten.

Er is minder eensgezindheid met betrekking tot de leeftijd. Sommige onderzoekers schrijven een groot vrijwilligersengagement toe aan de leeftijdscategorie 40- tot 70-jarigen, terwijl anderen jongeren tussen 15 en 24 jaar als grote groep vrijwilligers zien. De Nederlandse auteurs Hetem, de Gast en Wilbrink zijn er dan weer van overtuigd dat er minder jongeren en jonge gezinnen deelnemen aan het vrijwilligerswerk. Hoe dan ook, rekening houdend met de demografische tendens van vergrijzing, lijkt het aannemelijk dat het aandeel jongeren in het vrijwilligerswerk eerder lijkt af te nemen ten voordele van het aandeel ouderen, daar is iedereen het over eens. De modale Belgische vrijwilliger is daarnaast hoger opgeleid en opgegroeid in een gezin waarvan de ouders aan vrijwilligerswerk deden, aldus het HIVA en het Centre d'Economie Sociale. Het spreekwoord 'jong geleerd is oud gedaan' is hier dus zeker van toepassing.

Liza, Ahmed en Robbe

Het is niet zozeer de bereidheid om iets voor niets te doen die afneemt, maar wel de belangstelling van de vrijwilliger die aan het verschuiven is. We raakten het al aan, traditionele verenigingen uit het verzuilde maatschappelijk middenveld worden minder populair ten voordele van seculiere organisaties. Dit zijn voornamelijk verenigingen uit de recreatieve sector (sport, cultuur...) en organisaties die zich richten op een welbepaald maatschappelijk thema, zoals mensenrechten of milieu. René Bekkers stelt dat spreken van een nieuw type vrijwilliger overdreven is omdat de veranderingen zich maar langzaam voltrekken, dit in tegenstelling tot andere internationale auteurs die het dan wel weer hebben over 'de nieuwe vrijwilliger'. Het is volgens hem eveneens teveel gezegd om te spreken over een verschuiving in de richting van egocentrische motieven. Het soort vrijwilligerswerk in deze 'nieuwe' verenigingen is helemaal niet leuker of minder zwaar dan in de traditionele verenigingen, wat maakt dat dit argument ook niet opgaat. Gegevens over motieven van vrijwilligers geven aan dat vrijwilligers meer plezier vinden in het werk zelf en ze het minder om de sociale contacten of uit sociale druk doen, aldus Bekkers. Tal van wetenschappelijke studies onderschrijven daarnaast het belang van een aangename vrijetijdsbesteding en de ontmoetingsfunctie als motieven van mensen om aan vrijwilligerswerk te doen. Zelfontplooiing en het leren van nieuwe vaardigheden zijn daarbij ook belangrijk.

Liza, Ahmed en Robbe leiden een druk leven, wat maakt dat ze calculerend te werk gaan en zich op korte termijn engageren. Projectmatig werken is daarbij hun favoriete werkmethode. Dit brengt ons tot het model *flexivol-unteering* van Katharine Gaskin. Dit model heeft het over 8 kenmerken van het nieuwe vrijwilligerschap, meer bepaald flexbiliteit, legitimiteit, gemakkelijke toegankelijkheid, ervaring, incentives, variatie, organisatievereisten en plezier. Dit laatste kenmerk kwam uit tal van onderzoek naar voor als één van de grootste motieven om aan vrijwilli-

gerswerk te doen. Vrijwilligerswerk staat dan ook gelijk aan vrijetijdsbesteding en dient aangenaam en ontspannend te zijn. Deze vorm van vrijetijdsbesteding is een vrije keuze en moet combineerbaar zijn met de andere taken van vrijwilligers. Een flexibele werktijd is daarbij zeer gewenst.

Het kenmerk legitimiteit betreft drie afzonderlijke aspecten van vrijwilligerswerk, namelijk het feit dat de organisatie waar vrijwilligers aan de slag gaan niet zuilgebonden dient te zijn en een aantrekkelijk imago moet hebben. De organisatie en de rol die zij ziet voor haar vrijwilligers zou daarnaast moeten aansluiten bij hun motivatoren. Om potentiële vrijwilligers aan te trekken, dient de plaats van vrijwillige inzet gemakkelijk bereikbaar te zijn, moet de organisatie en haar vacante vrijwilligersfunctie bekendgemaakt worden en werken introductieactiviteiten drempelverlagend. Variatie in activiteiten, in betrokkenheid en in verantwoordelijkheid zijn eveneens kenmerken van een goede vrijwilligerswerking. Zelf kunnen kiezen wat ze als vrijwilliger zouden doen moet afhankelijk zijn van de interesse, capacititeit, achtergrond en *peers*. Als computerfreak is chatten op MSN met jongeren in problemen dan ook het ideale vrijwilligerswerk voor Ahmed.
Incentives zijn eveneens relevant voor vrijwilligers. In het licht daarvan is het convergeren van persoonlijke en collectieve belangen van belang. Een gezond evenwicht van kosten en baten dient daarbij niet uit het oog verloren te worden en ook het geven van beloningen kan werken. Tot slot zijn er volgens Gaskin een aantal organisatievereisten waarmee rekening dient gehouden te worden. Zo is een professionele organisatiestructuur zeker geen overbodige luxe, bureaucratie en betutteling hoort er dan ook niet thuis. Hoe minder formeel karakter een organisatie heeft, hoe beter, en ook medezeggenschap in beslissingsprocessen trekt vrijwilligers aan.

FLEXIVOL-UNTEERING (GASKIN):

- Flexibiliteit
- Legitimiteit
- Gemakkelijke toegankelijk
- Ervaring
- Incentives
- Variatie
- Organisatievereisten
- Plezier

Managen van vrijwilligers

Vrijwilligerswerk dient in eerste instantie een plezierige vrijetijdsbesteding te zijn, dat concluderen vele onderzoekers. Daarnaast worden vrijwilligers meer en meer als een verlengde van de professionele krachten gezien. Het evenwicht vinden tussen het plezier en de professionaliteit is echter geen vanzelfsprekendheid en is een ware kunst. Rekening houden met de kenmerken van de al dan niet 'nieuwe' vrijwilliger is een begin, maar het is meer dan dat. Het managen van vrijwilligers vergt een beleid dat weldoordacht is en dat specifiek gericht is op deze groep werkkrachten. In de eerste plaats moet er gedacht worden aan een structurele manier om met vrijwilligers om te gaan en hoe ze in te bedden in de structuur van de organisatie. Dit doet men vooreerst door een visie op vrijwilligerswerk te creëren. Men moet zich afvragen waarom ze werken met vrijwilligers en wat hun belang is voor de organisatie. Het aantrekken van de juiste vrijwilliger voor de organisatie is dan ook cruciaal. Daarenboven kan met die visie de organisatie duidelijk maken dat wat vrijwilligers doen 'er echt toe doet'.

Na het opstellen van een visie kan men verder werken aan een intern en extern beleid gericht op vrijwilligerswerk. De volgende stap is het formuleren van doelstellingen en deeldoelstellingen met betrekking tot het vrijwilligerswerk. Deze dienen uitdagend te zijn, maar toch niet te gemakkelijk te bereiken. Ze moeten zo concreet mogelijk en meetbaar geformuleerd te worden en dienen geaccepteerd te worden door de vrijwilligers. Vervolgens gaat men de taken van de vrijwilliger omschrijven. Ook hier weer is een duidelijke en concrete afbakening nodig en dienen verschillende deeltaken bedacht te worden. De organisatie stelt functies samen en stelt functieprofielen op. De taken dienen daarbij aan te sluiten bij de vaardigheden van de vrijwilliger in kwestie. Als laatste dienen de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de vrijwilliger in een afsprakennota of contract gegoten te worden.

TAAKOMSCHRIJVING VRIJWILLIGER:

- Variatie in taken (ook tussen vrijwilligers)
- Aantal vereiste interacties, contacten omschrijven
- Contacten die zelf kunnen worden gekozen
- Nodige kennis en vaardigheden
- Wanneer autonomie en initiatief
- Zinvolheid van de taak
- Verantwoordelijkheid voor de taak
- Zicht op de resultaten

VEREISTEN ORGANISATIE:

- Goede, losse sfeer
- Vorming (ontwikkelen kennis en vaardigheden)
- Stimuleren van groeibehoefte
- Stimuleren van zelfontplooiing
- Gepersonaliseerde benadering

Na het inbedden of inrichten van vrijwilligerswerk in de organisatiestructuur zijn we toe aan het verrichten, volgens sommigen het kernproces van vrijwilligersmanagement. In een eerste fase

bekijken we de werving en selectie van vrijwilligers. Voorafgaand aan het effectieve wervingsverhaal is het niet slecht de identiteit en imago van de organisatie te analyseren. Dit voorkomt dat er een wervingsverhaal is dat niet overeenkomt met de realiteit en bijgevolg niet de juiste vrijwilligers aangetrokken worden. Het is immers van groot belang te weten of het beeld dat de organisatie heeft van zichzelf (identiteit) klopt met het beeld dat de buitenwereld heeft (imago). Is dit niet het geval dan kan de organisatie ondermeer tijdens de werving expliciet aandacht besteden aan een positieve beeldvorming.

Bij het werven van vrijwilligers kan een hulpmiddel de *wervingscirkel* zijn. Volgens Hetem, de Gast en Wilbrink is de kracht van dit model het feit dat het aansluit bij de motivatie en passie van de mensen zelf. Het bestaat uit 6 stappen van *doel* tot *organisatie* die men doorloopt ter voorbereiding van een wervingsactie. De eerste stap is het bepalen van het doel. Met wie wil je in contact komen? Hoeveel vrijwilligers wil je werven en waarvoor? In het licht daarvan kan de SMART-methode aangewend worden om het meetbaar te maken. Concreet staat SMART voor specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. De volgende stap is het bepalen van de doelgroep. De organisatie zoekt mensen op basis van eigenschappen en kwaliteiten die het best passen voor het ontwikkelde vrijwilligersprofiel. Vervolgens denkt de organisatie na over de eigenschappen die haar uniek maken. De achterliggende vraag die daarbij moet gesteld worden, is waarom iemand graag bij de organisatie wil vrijwilligerswerk doen en niet bij een andere. Daarna worden achtereenvolgens de boodschap en de kanalen waarlangs gecommuniceerd zal worden bepaald. Tot slot is het noodzakelijk alles goed te organiseren en na te denken over alle praktische randvoorwaarden. Een draaiboek zou daarbij kunnen helpen.

De wervingscirkel (*Basisboek vrijwilligersmanagement. Werven, sturen en motiveren.* Willem-Jan de Gast, Ronald Hetem en Ina Wilbrink (red.) 2009, p 154)

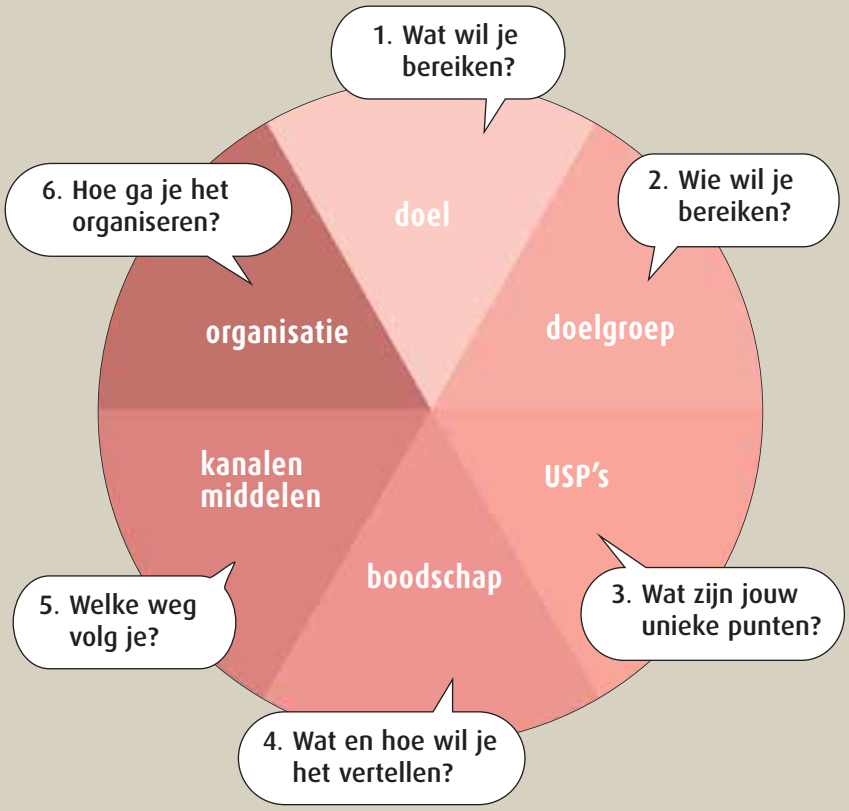

SMART STAAT VOOR:

Specifiek:
Wat voor soort vrijwilligers zijn nodig?

Meetbaar:
Hoeveel vrijwilligers zijn er nodig?

Acceptabel:
Is iedereen het eens met het doel? (Vindt iedereen het doel acceptabel?)

Realistisch:
Is het doel haalbaar? Op korte termijn twintig vrijwilligers vastleggen voor langere tijd is niet realistisch?

Tijdgebonden:
Wanneer zijn de vrijwilligers nodig en voor welke periode?

Bron: *Basisboek vrijwilligersmanagement. Werven, sturen en motiveren.* Willem-Jan de Gast, Ronald Hetem en Ina Wilbrink (red.) 2009

De selectie van vrijwilligers is het tweede onderdeel van het 'verrichten' van vrijwilligersmanagement. Algemeen kunnen we stellen dat de potentiële vrijwilliger moet voldoen aan het functieprofiel. Daarvoor moeten de waarden, kennis en vaardigheden van de potentiële vrijwilliger en de wederzijdse verwachtingen getoetst worden. Zo dient de organisatie rekening te houden met de graad van bereidwilligheid en van bekwaamheid. We gaven het al eerder aan in dit artikel, het opstellen van een contract met de vrijwilliger is een must. De formele kant van de selectie van vrijwilligers mag dus zeker niet vergeten worden. Ook het organiseren van een introductiecursus voor nieuwe vrijwilligers werd al aangehaald. Indien mensen afhaken, wordt best nagegaan welke motieven daarachter schuilgaan, zo kan de organisatie haar managementbeleid eventueel bijstellen.

Als laatste komt het leiden en begeleiden van vrijwilligers aan bod. Het is namelijk één ding om vrijwilligers te rekruteren, hen behouden is dan weer een ander. Volgens Hetem, de Gast en Wilbrink wordt het behouden van vrijwilligers vooral bepaald door de kwaliteit van de taken die de organisatie hen biedt en de kwaliteit van de bijhorende begeleiding. Het is daarbij belangrijk dat de organisatie beseft dat het aansturen of leiden en het ondersteunen of begeleiden twee verschillende processen zijn die duidelijk moeten onderscheiden worden. De leidinggevende stuurt meestal aan, bepaalt de doelen en kijkt naar de resultaten. Hij heeft een hiërarisch hogere positie ten opzichte van de vrijwilliger. De begeleider staat daarentegen op dezelfde lijn als de vrijwilliger, hij adviseert en richt zich op het welzijn van de vrijwilliger. In een kaderstukje enkele aandachtspunten bij het leiden en begeleiden van vrijwilligers.

Na het leiden en begeleiden stopt het echter niet. Permanente aandacht voor de motieven van vrijwilligers blijft noodzakelijk. Het accent van de begeleiding kan veranderen, want ook mensen en hun behoeftes veranderen en nadat de eerste taken routine zijn geworden, is een heroriëntering aan de orde.

Het vrijwilligerswerk is een belangrijke speler als we een inclusieve maatschappij willen bewerkstellingen. Meer zelfs, vrijwilligers zijn broodnodig. De samenleving en tal van organisaties zoals de Unie Vrijzinnige Verenigingen leven van de vrijwillige inzet van deze individuen. Als we de cijfers mogen geloven, doet 10 à 14% van de Belgen aan vrijwilligerswerk. We kunnen dus niet klagen, al kunnen we nog beter doen. En daar komt het vrijwilligersmanagement dan bij kijken. Het doelbewust omgaan met vrijwilligers is een zaak die enkel maar positieve gevolgen kan hebben, hoewel succes maar geboekt kan worden door vallen en opstaan. Dit neemt niet weg dat vrijwilligerswerk een win-win situatie is voor zowel de organisatie als de vrijwilliger. Een organisatie die oog heeft voor de motieven, noden en vaardigheden van vrijwilligers kan hen inzetten naast haar professionele krachten zonder daarbij aan professionaliteit in te boeten en dit terwijl vrijwilligers hun vrijetijd besteden op een plezierige, nuttige en leerzame manier. Een voorwaarde is echter een structureel , pragmatisch vrijwilligersbeleid voeren met permanente aandacht voor het welzijn van de vrijwilliger. Een heuse opdracht zou je kunnen denken, maar niets is minder waar, toch niet als je ziet wat je als organisatie en als samenleving ervoor in de plaats krijgt.

AANDACHTSPUNTEN BIJ LEIDEN EN BEGELEIDEN VAN VRIJWILLIGERS:

1. Wie is verantwoordelijk voor de begeleiding van de vrijwilligers in (de verschillende onderdelen van) de organisatie?
   - Wie geeft instructies aan de vrijwilliger?
   - Wat mag de vrijwilliger van de begeleider verwachten?
   - Wat mag de begeleider van de vrijwilliger verwachten?
2. Hoe verloopt de inhoudelijke aansturing?
   - rol van afdelingshoofd;
   - rol van vrijwilligerscoördinator;
   - overleg/contactmomenten.
3. Welke vormen van vrijwilligersbegeleiding wil je bij deze activiteit?
   - werkoverleg;
   - individuele/groepsbegeleiding;
   - intake- en exitgesprek;
   - functioneringsgesprek.

Bron: *Basisboek vrijwilligersmanagement. Werven, sturen en motiveren.* Willem-Jan de Gast, Ronald Hetem en Ina Wilbrink (red.) 2009

Vrijwilligers WET

Klaas Nijs
consulent-stafmedewerker

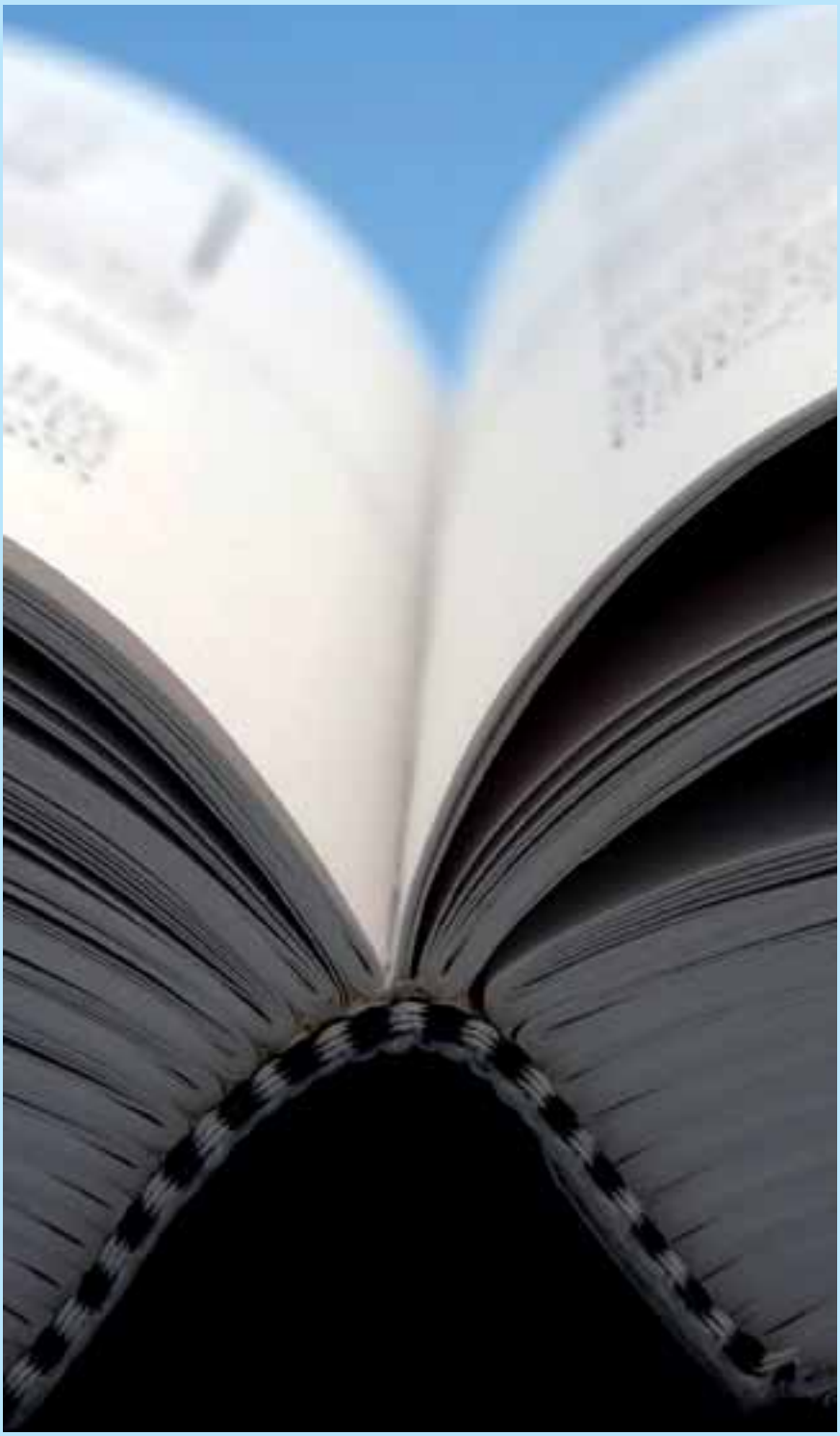

Het ontstaan van de vrijwilligerswet

De wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (B.S. 29 augustus 2005, in voege sinds 1 augustus 2006) had als voornaamste bedoeling het statuut van de vrijwilligers op meerdere terreinen te verbeteren, voornamelijk door ze wettelijk te verankeren. De belangrijkste wijzigingen die de wet met zich meebracht, situeerden zich daarom op twee terreinen: de informatieplicht naar de vrijwilliger toe en het luik verzekeringen en aansprakelijkheid.

Tijdens de werkzaamheden in het parlement werden vrijwilligers door hun volksvertegenwoordigers vrij lyrisch beschreven als "het geloof, de hoop en de liefde van de samenleving." Het is dan ook ironisch dat de wet in zijn beginperiode juist enorm veel problemen creëerde voor de vrijwilligers en hun organisaties. Zo bleven de broodnodige uitvoeringsbesluiten uit en worstelden veel organisaties in de beginfase met de legalistische complexiteit en de nieuwe administratieve last die ze moesten dragen. Tegen eind 2006 waren er al drie reparatiewetten verschenen. Waar het parlementair hart van vol is, lopen de wetboeken blijkbaar van over...

Maar goed, ondertussen vormt de wet toch het kader waarmee de organisaties met hun vrijwilligers moeten omgaan. Aan de vrijwilliger werd een juridisch sluitende definitie gegeven en zijn rechten werden verduidelijkt en afdwingbaar gemaakt. Op vlak van de (rechts-)bescherming zette de vrijwilliger een grote stap vooruit.

Top tips voor het naleven van de wet

1. Met stip op nummer één: VERZEKERINGEN

Het kan niet genoeg gezegd zijn: de organisatie die met vrijwilligers werkt, dient zich goed te verzekeren. Ze is immers aansprakelijk voor alle normale, niet-bedoelde schade die de vrijwilligers aan derden zouden kunnen toebrengen. Een verzekering tegen burgerlijke aansprakelijkheid is dan ook verplicht.

Voor bestuursvrijwilligers geldt daarbij ook nog eens dat ze persoonlijk aansprakelijk gesteld kunnen worden, ze zijn immers niet immuun voor de gewone burgerrechterlijke aansprakelijkheid (BA). Een speciale verzekering kan daarom soms aangeraden zijn.
Meer informatie over de bestuursaansprakelijkheid kan je desgewenst vinden op:
http://alturl.com/ky3up

Op initiatief van toenmalig staatssecretaris Bruno Tuybens hebben de Vlaamse provincies een regeling uitgewerkt om een gratis verzekering voor vrijwilligerswerk aan te bieden. Vraag hiervoor meer informatie bij de bevoegde provinciale diensten of via je lokaal Steunpunt Vrijwilligerswerk (zie ook kaderstuk nuttige adressen).

2. Terecht tweede: ONKOSTENVERGOEDINGEN

Over de onkostenvergoedingen blijven veel misverstanden bestaan. De wet is alleszins op één vlak wel duidelijk: om over vrijwilligerswerk te kunnen spreken, dienen de geleverde prestaties onbezoldigd en onverplicht te zijn. Dat wil echter niet zeggen dat de vrijwilliger alle kosten van zijn activiteiten zelf moet dragen (zie kaderstukje over de onkostenvergoedingen).

3. Nummer drie: de INFORMATIENOTA

Vóór de vrijwilliger mag beginnen met zijn activiteiten bij de organisatie, moet hij een nota ontvangen, met daarin minstens de volgende informatie:

- de sociale doelstelling van de organisatie (zoals in de statuten beschreven);
- het juridisch statuut van de organisatie, en voor de feitelijke vereniging de identiteit van de verantwoordelijke(n) van de vereniging;
- de informatie met betrekking tot de verplichte BA-verzekering;
- of andere vrijwilligersverzekeringen zijn gesloten en welke, bijvoorbeeld rechtsbijstand, lichamelijke ongevallen...;
- of er al dan niet een (kosten)vergoeding betaald wordt en zo ja, dewelke en onder welke modaliteiten;
- ingeval de geheimhoudingsplicht geldt volgens artikel 458 van het Strafwetboek dient dit vermeld te worden, best met de tekst van het artikel erbij. Eventuele interne regels met betrekking tot beroepsgeheim, confidentialiteit... dienen ook expliciet opgesomd te worden.

De vorm waarin die informatie wordt aangeboden, kan men vrij kiezen. Vroeger diende de informatienota door de vrijwilliger ondertekend te worden, maar dat is niet langer meer het geval. Het kan wel aangeraden zijn, teneinde een bewijs te hebben van ontvangst van deze nota. Tegenwoordig aanvaardt de rechtbank publicatie ervan op de website evenwel ook als voldoende. Je kan een voorbeeld van een informatienota downloaden op:
http://vrijwilligerswetgeving.be/uploads/22/ORGANISATIENOTA.pdf

Als uitsmijter: voor de zogenaamde 'feitelijke verenigingen' (twee of meer personen die zich verenigen om een gemeenschappelijk doel te verwezenlijken, zonder hiervoor een vereniging met rechtspersoonlijkheid op te richten) gelden noodzakelijkerwijze bepaalde afwijkingen, juist omdat deze feitelijke vereniging per definitie geen rechtspersoonlijkheid heeft. Je kan de specifieke regels hiervoor terugvinden op:
www.belgium.be/nl/economie/onderneming/oprichting/vennootschapsvormen/verenigingen/
en
www.vrijwilligerswetgeving.be/ECMS_CLIENT/configuration/pages/artikel.php?id=42

Vergoedingen

voor onkosten van vrijwilligers

De overheid erkent dat vrijwilligers de kosten moeten kunnen recuperen die ze maken om hun vrijwilligerswerk te kunnen doen. Daarom stelt ze de terugbetaling van alle *bewezen* onkosten volledig vrij van elke vorm van belasting of inning van sociale zekerheid (zolang de bedragen niet buitensporig zijn).

Omdat dit systeem echter voor veel organisaties een enorme administratieve last zou kunnen betekenen en niet voor alle (meestal kleine) onkosten bewijzen gevraagd kunnen worden, bestaat er ook een systeem van *forfaitaire* onkostenvergoedingen, waarbij er een bepaald bedrag wordt uitgekeerd aan de vrijwilliger, zonder dat deze al zijn onkosten moet bewijzen.
Het artikel 10 van de wet stelt immers dat bepaalde bedragen per dag en per kalenderjaar mogen vergoed worden, zonder bewijzen en zonder dat deze vergoedingen aanleiding kunnen geven tot inning van RSZ-bijdragen of belastingen. Elk jaar worden deze bedragen geïndexeerd (voor de meest recente bedragen kan je altijd terecht op: www.socialsecurity.fgov.be/nl/specifieke-info/vrijwilligers/vergoeding-plafond.htm; voor 2011 zijn de bedragen als volgt geïndexeerd: per dag €30,82, per jaar €1.232,92).
Pas goed op met deze plafonds! Als je boven de bedragen uitkomt die worden vrijgesteld, kunnen de forfaitaire vergoedingen in principe volgens de fiscus beschouwd worden als inkomsten. Ook de RSZ kan dan in bepaalde gevallen achterstallige bijdragen innen, al dan niet vermeerderd met een boete.

In principe kies je als vrijwilliger altijd voor één van beide systemen: ofwel het bewijzen van alle gemaakte onkosten via facturen, vervoersbewijsjes..., ofwel het systeem van forfaitaire bedragen. De organisatie weet immers alleen wat zij zelf vergoedt en niet wat de vrijwilliger eventueel elders nog ontvangt. Sinds 2009 mag een beperkte combinatie van de forfaitaire kostenvergoeding met een terugbetaling van de reële vervoerskosten ook, maar let op: voor maximaal 2.000 kilometer per jaar per vrijwilliger.

Voor meer details over het systeem van de kostenvergoedingen, kan je ook terecht op:
www.vrijwilligerswetgeving.be/ECMS_CLIENT/configuration/pages/artikel.php?id=15&PHPSESSID=fce5ad2ed6b0f80f051bc755812b59f1

Nuttige adressen [online]

Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw heeft als hoofddoel het vrijwilligerswerk te promoten en te ondersteunen. Ze spitsen zich vooral toe op het informeren van organisaties en vrijwilligers, op communicatie en samenwerking met de overheid en andere relevante partners, en het opvolgen van juridische en sociale ontwikkelingen verwant aan de sector.
info@vsvw.be
www.vrijwilligersweb.be

Een apart onderdeel van de website is specifiek geënt op het terbeschikking stellen van alle relevante wetgeving:
www.vrijwilligerswetgeving.be

Het Punt vzw

Het Steunpunt Vrijwilligerswerk Brussel is een voorbeeld van een lokaal steunpunt voor vrijwilligers. Als dusdanig wil ze een brug slaan tussen vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Dit door het aanbieden van vormingen en publicaties, een vacaturebank, actieve ondersteuning van organisaties, het geven van informatie...
hetpuntbrussel@gmail.com
http://hetpunt.vgc.be/home/index.asp

(Zie voor een lijst van andere steunpunten in jouw buurt: http://wvg.vlaanderen.be/vrijwilligers/steunpunten.htm)

Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid heeft ook een portaalsite voor vrijwilligerswerk, met nuttige info en links, dat je kan consulteren via:
http://wvg.vlaanderen.be/vrijwilligers/

Vier generaties vrijwilligers

Jenoff Van Hulle
consulent-stafmedewerker

Naam: Julie
Leeftijd: 17 jaar
Woonplaats: Brugge
Beroep/studie: zesde jaar wetenschappen-wiskunde

Welk soort vrijwilligerswerk heb je gedaan?

In 2010 hebben we met onze school deelgenomen aan de erfgoeddag. Dat jaar was het thema fake. Er werd ons gevraagd of we vrijwillig een project op poten wilden zetten. Een groep van 15 mensen zag dit onmiddellijk zitten hoewel we beseften dat het heel wat van onze vrije tijd zou vragen. De bijeenkomsten vonden immers plaats na school, tijdens het weekend en in de schoolvakanties.

Wat hield jullie project precies in?

Onze school ligt in de Brugse wijk Sint-Gillis. We besloten om de geschiedenis van die wijk opnieuw tot leven te wekken. We gingen op verkenning en kwamen terug met heel wat interviews, fotoreportages en archiefmateriaal. Stadslegenden, sprookjes, legenden, buurtverhalen en echte helden vormden de rode draad doorheen een tentoonstelling.

Wat is je vooral bijgebleven van het project?

Het contact met de buurtbewoners. Dat heeft een diepe indruk op me nagelaten. De bewoners van Sint-Gillis ontvingen ons met open armen en waren bereid om hun verhalen met ons te delen. Via de interviews met de verschillende bewoners werd ik geconfronteerd met het feit dat het leven voor sommigen zeer hard is. Ook de uitwerking en de opbouw van de tentoonstelling was iets om nooit te vergeten. Vooral de vooravond van de opening zal me zeker bijblijven. Dan hebben we met zes leerlingen en twee leerkrachten op school doorgewerkt tot 3 uur 's nachts.

Wat was je motivatie om mee te werken aan het project?

Ik beschouwde het als een ideale kans om nieuwe mensen te leren kennen en mijn visie op de wereld wat uit te breiden. Ook toen men mij vroeg of ik oorlogsgetuigen wilde interviewen, twijfelde ik geen seconde. Dat was een kans die ik waarschijnlijk nooit meer in mijn leven zou krijgen. Zo kwam er onder meer een overlevende van de concentratiekampen op bezoek in de klas en ging ik in de vakantie met een klasgenoot naar Mechelen om er een partizaan te interviewen. Dat alles heeft een diepe indruk bij mij nagelaten.

Zou je het anderen aanraden iets gelijkaardigs te doen?

Absoluut. Zelf zou ik in de toekomst graag nog meer aan vrijwilligerswerk willen doen, maar dan vooral in de sociale richting. Het geeft me een goed gevoel iets te kunnen bijdragen zonder heldendaden te hoeven verrichten. Het stereotiepe beeld van jongeren die niets meer doen, kan met vrijwilligerswerk ontkracht worden. Ik roep alle jongeren op aan de buitenwereld te tonen dat ze wel degelijk het hart op de juiste plaats hebben.

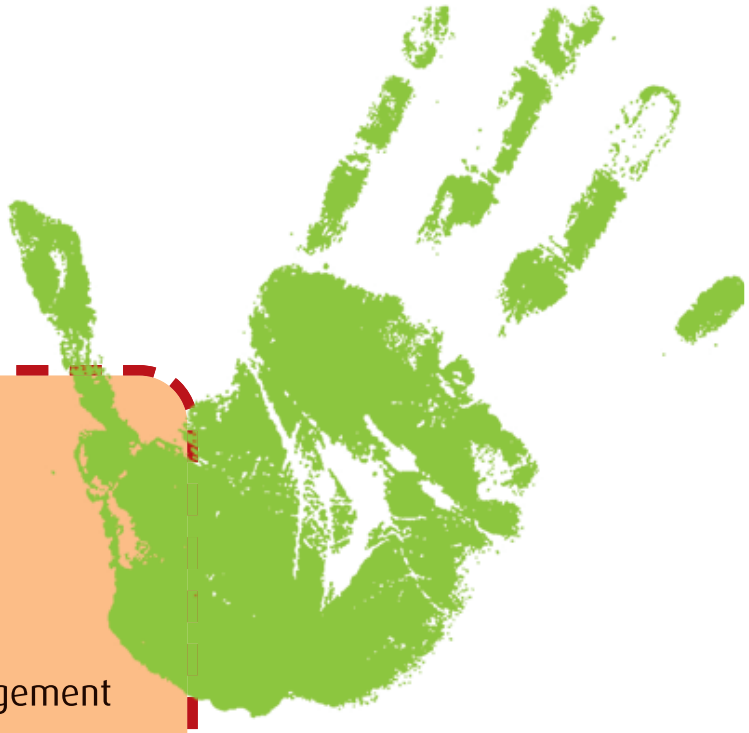

Naam: Sarah
Leeftijd: 23 jaar
Woonplaats: Gent
Beroep/studie: communicatiemanagement

Welk soort vrijwilligerswerk doe je?

Ik ben vrijwilliger bij de jongerengroep van UNICEF in Gent.

Hoe ben je ertoe gekomen vrijwilliger te worden bij UNICEF?

Toen ik afgestudeerd was, heb ik een tijdje bij mijn vader gewerkt. Maar naast mijn werk wilde ik iets doen dat me niet al te ver zou wegleiden van mijn studies. Want hoe meer afstand je neemt van je studies, hoe moeilijker het is om er terug in te komen. Bovendien wilde ik me inzetten voor mijn medemensen. Vrijwilligerswerk leek me een goede oplossing. Zo ben ik op internet gaan zoeken en botste ik al gauw op de oproep van UNICEF om te helpen bij de organisatie van een quiz. Die oproep sprong er echt wel uit vond ik. Ik zag dat onmiddellijk zitten. Voor een groot stuk omdat ik ook in mijn opleiding evenementen moest organiseren.

Doe je dit vrijwilligerswerk op permanente basis?

Dat is een beetje moeilijk voor mij. Want elk jaar zit ik een half jaar in het buitenland. Maar als ik in het land ben, werk ik heel actief mee en tracht ik me altijd zo goed mogelijk in te zetten. Bovendien ben ik door mijn job vaak bezet in het weekend. Maar als de anderen dat op voorhand weten, dan houden ze daar rekening mee.

Wat heb je nog gedaan naast de organisatie van een quiz?

Vorig jaar hebben we een fuif georganiseerd en een WaSH-actie (Water, Sanitaire Voorzieningen en Hygiëne, de campagne van UNICEF in 2010) op poten gezet. En nu ben ik juist terug uit het buitenland en help ik mee met de quiz van dit jaar.

Wat motiveert je om dit vrijwilligerswerk te doen?

Ik denk dat veel mensen iets zoeken naast hun werk om zich bezig te houden en om mensen te leren kennen. Bij de ene persoon resulteert dat in sport, bij de andere in een leesgroep en bij mij in vrijwilligerswerk voor UNICEF. Bovendien studeer ik nu niet. Wat betekent dat ik veel tijd heb om zo'n dingen te doen. En natuurlijk vind ik het ook gewoon leuk me in te zetten voor de goede zaak.

Welke tip zou je geven aan anderen die vrijwilligerswerk willen doen?

Ik vind het belangrijk dat de groep goed samenhangt. Interesse in het soort vrijwilligerswerk is natuurlijk het belangrijkste. Maar samen kunnen lachen of een pintje drinken is volgens mij essentieel om je gemotiveerd te houden. Om je telkens opnieuw die energie te geven om naar de vergaderingen te gaan. Wat de cohesie betreft, is vrijwilligerswerk voor UNICEF echt wel perfect. Bovendien word je bij UNICEF gewaardeerd voor je inzet. Al die zaken zorgen ervoor dat het leuk is om vrijwilliger te zijn voor UNICEF.

Geïnteresseerd om vrijwilliger te worden bij UNICEF?
Surf naar www.unicef.be/vrijwilliger

unicef

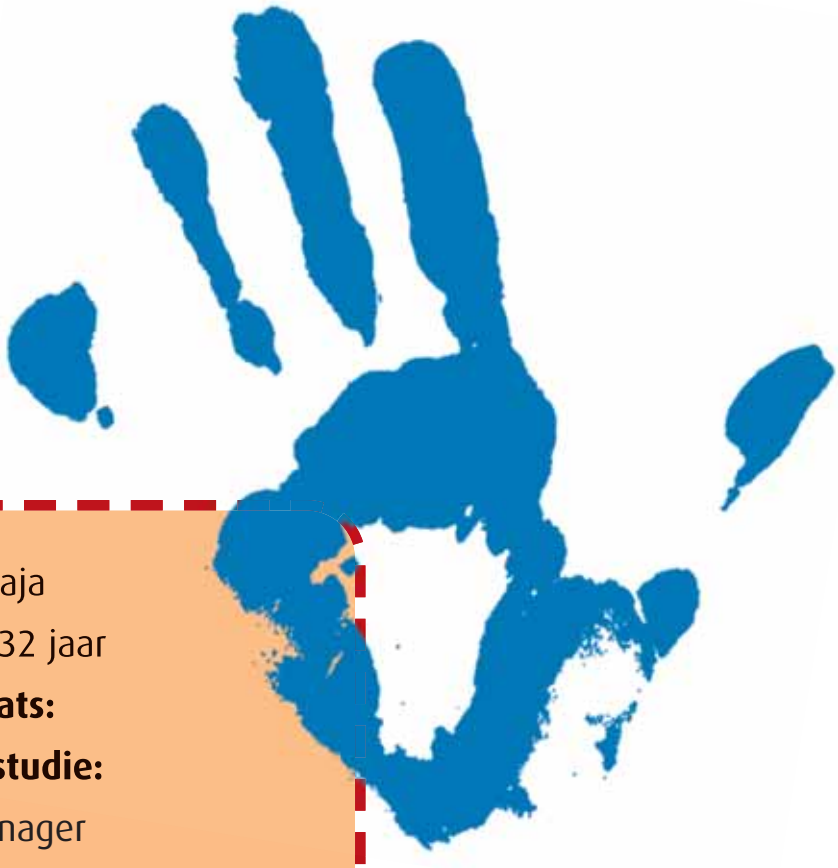

Naam: Maja
Leeftijd: 32 jaar
Woonplaats:
Beroep/studie:
office manager

Welk soort vrijwilligerswerk doe je?

Ik ben vrijwilliger bij Solidariteit voor het Gezin. Ik doe er opvang en onthaal van ouderen.

Wat houdt dat precies in?

Ik zorg ervoor dat ze 's middags eten krijgen, ik maak boterhammen voor 's avonds klaar of ik houd hen gewoon gezelschap.

Wanneer doe je dit vrijwilligerswerk?

's Avonds tijdens de week en soms in het weekend.

Hoe ben je ertoe gekomen dit soort vrijwilligerswerk te doen?

Mijn beide grootmoeders hebben altijd bij ons thuis gewoond omdat ze niet goed te been waren. Mijn oma aan vaders kant heeft bij ons gewoond tot mijn achtste. Ik was de oudste van het gezin en zorgde daarom veel voor haar. Op mijn 16de is mijn andere oma thuis komen wonen. En ook haar heb ik veel geholpen: koffie of thee zetten, 's nachts mee opstaan als ze naar het toilet moest enz. Dus eigenlijk is het allemaal van thuis uit gegroeid. Met de paplepel meegegeven, zoals ze dat zeggen.

Wat drijft je om naast je job ook nog eens dit vrijwilligerswerk te doen?

Ik miste het contact met ouderen. Daarom ben ik gaan rondkijken op internet. En zo ben ik terecht gekomen bij Solidariteit voor het Gezin.

Wat of wie in het bijzonder is je bijgebleven?

Een dame van boven de 80 jaar. Ik bezoek haar regelmatig. En telkens is ze ontzettend gelukig als ze me ziet. Bovendien is ze echt geïnteresseerd in wat ik doe. Vaak moet ik haar vertellen over mijn vriend of mijn vakantie. En als je dan de volgende keer terug op bezoek gaat, merk je dat ze bezig is geweest met hetgeen ik haar heb verteld. Dat betekent heel veel voor mij.

Waarom zou je andere mensen aanraden hetzelfde te doen?

Omdat je heel veel warmte terugkrijgt. De mensen waarderen echt wat je doet.

Geïnteresseerd om vrijwilliger te worden bij Solidariteit voor het Gezin?

Solidariteit voor het Gezin zoekt steeds gemotiveerde mensen als Maja om senioren in eigen streek een handje toe te steken zodat ze zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Mogelijke taken zijn: boodschappen doen, gezelschap houden, kleine huishoudelijke taken opnemen, instaan voor niet dringend zittend medisch vervoer... Surf naar www.solidariteit.be of bel vrijblijvend naar 070/23 30 28 voor meer informatie.

Naam: Mariette
Leeftijd: 66 jaar
Woonplaats:
Beroep/studie:
gepensioneerd

Welk soort vrijwilligerswerk doe je?

Ik neem een vrijwilligerstaak op voor het WijkNet Aandacht voor Senioren in Deurne. Dat is een project van het Zorgbedrijf Antwerpen van het OCMW Antwerpen voor eenzame senioren.

En wat doe je precies?

Ouderen en eenzame mensen gezelschap houden en voornamelijk luisteren. Eenzame mensen hebben soms behoefte hun hart te kunnen luchten of een babbeltje te slaan.

Is daar veel vraag naar?

Absoluut. Er is een tekort aan vrijwilligers. Veel mensen staan op de wachtlijst. Er zijn veel mensen die vragen om eens langs te komen, al is het maar één keer per week. En luisteren is soms al voldoende.

Hoe ben je ertoe gekomen dat soort vrijwilligerswerk te doen?

Een paar jaar geleden heb ik een zware knieoperatie gehad. Daarna ben ik terecht gekomen in een revalidatiecentrum op Linkeroever. En daar zijn mijn ogen open gegaan. Er zijn heel wat moedige mensen die het soms niet meer zien zitten. En dit vaak als gevolg van een zware ziekte. Ik wilde die mensen helpen. Zo ben ik terecht gekomen bij het WijkNet Aandacht voor Senioren

Heb je een leuke anekdote?

Jawel. Ik ging regelmatig op bezoek bij een dame die uiteindelijk zelf vrijwilliger is geworden voor het WijkNet Aandacht voor Senioren. Dat is echt wel fijn natuurlijk.

Waarom zou je andere mensen aanraden dit soort vrijwilligerswerk te doen?

Het is geen zwaar werk. En er zijn zo veel eenzame mensen die behoefte hebben aan een luisterend oor. Al is het maar om eens te kunnen vertellen wat ze de avond ervoor op tv gezien hebben.

Geïnteresseerd om vrijwilliger te worden bij WijkNet Aandacht voor Senioren?
Surf naar www.zorgbedrijf.antwerpen.be

Zij dragen de vlam van de vrijzinnigheid uit

DEEL 2

Een erevoorzitter vertelt...

Interview met Leo Ponteur

Liza Janssens
consulent-stafmedewerker

2011 is niet enkel het jaar waarin de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV) 40 jaar bestaat. Het is tevens het Europees jaar van de Vrijwilliger. Deze vrijwilligers zijn voor de vrijzinnigheid van groot belang. Zonder hen zou UVV nooit gegroeid zijn tot de organisatie die zij nu is.

We spraken met Leo Ponteur, erevoorzitter UVV, over hun rol.

> "Iedereen zou zich vrijwillig moeten inzetten voor de samenleving."

Een vrijwilliger zet zich kosteloos in voor de één of andere oganisatie die hij nauw aan het hart draagt of voor een hulpbehoevende medemens. Het is begrijpelijk dat deze vrijwillige inzet van belang is voor onze samenleving.

Leo Ponteur: "Iedereen zou vrijwilliger moeten zijn. Ik vind dat absoluut noodzakelijk. Iedereen zou zich vrijwillig moeten inzetten voor de samenleving en zo iets terugdoen. In het bijzonder dienen vrijzinnigen vrijwilliger te zijn. Want het aanvaarden dat de mens zelf drager en schepper is van zin en betekenis in het leven, stelt je voor een stuk verantwoordelijk voor je medemens. Er zijn dan ook dingen die je onbetaald, uit overtuiging zal doen. Het voordeel is dat het zich belangeloos inzetten een grote persoonlijke voldoening geeft. Je voelt je er goed bij en dat motiveert."

Vrijwilligers spelen vaak een belangrijke rol voor een organisatie. Ze versterken de organisatie, dragen hun steentje bij aan activiteiten, promoten de goede werking ervan... Ook UVV werkt met vrijwilligers. Over hun belang vertelt Leo Ponteur:

"Bij de Unie Vrijzinnige Verenigingen heb je vrijwilligers die de operationele en strategische werkkracht van de Unie met hun bestuurskracht versterken. Er is overigens nood aan een grote variëteit van capaciteiten. Er dienen financiers te zijn, er moeten mensen vanuit de scholen bij zitten,

vanuit de adminstraties, uit alle beroepen enzovoort. Zij kunnen allen vanuit hun eigen achtergrond een bijdrage bieden aan het bestuur van UVV. Vrijwilligers maken deel uit van het bestuur omdat we het belangrijk vinden dat er controle en impulsen komen van buitenaf. De vrijzinnigheid moet altijd gedragen worden door de vrijzinnige basis zelf, niet door een ondemocratische clerus. Tevens moet er een duidelijke scheiding zijn in bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Zo is de boekhouder een uitvoerdende functie maar de voorzitter en het bestuur beheren de fondsen en leggen er verantwoording voor af. Bestuursvrijwilligers komen uit de lidorganisaties. Daar heb je in de eerste plaats overtuigde vrijwilligers voor nodig om lokaal alles te *runnen*. Zo ontstaat er een golfbeweging binnen de georganiseerde vrijzinnigheid, het doorstromen van vrijwilligers van de basis naar bestuurfuncties op regionaal en federaal niveau. Onze vrijwilligers zijn sleutelfiguren. Ze spelen een belangrijke rol in de Raden van Bestuur en bezitten belangrijke knowhow die kan ingezet worden. Daarom is het belangrijk dat ze hun verantwoordelijkheid als vrijwilliger opnemen, niet alleen met woorden maar ook met daden. Ze moeten ook voldoende communiceren met hun eigen achterban. Anders krijg je een tweespalt waarbij UVV vooruit gaat, maar de lidorganisaties niet of net in een andere richting."

Het belang van bestuursvrijwilligers is duidelijk, maar ook aan de basis spelen vrijwilligers bij UVV een belangrijke rol.
Leo Ponteur: "Naast bestuursvrijwilligers kan de Unie Vrijzinnige Verenigingen ook rekenen op heel wat mensen die zich lokaal engageren. Zo worden de teams in de Centra Morele Dienstverlening versterkt door vrijwilligers. Het gaat hier om mensen die bijvoorbeeld deel uitmaken van de Begeleidingsgroepen. Zij helpen de Unie enerzijds het concept 'morele dienstverlening' praktisch te vertalen en uit te dragen. Anderzijds vergroten zij het draagvlak van de Centra Morele Dienstverlening door hun netwerk en hun voeling met de regio ter beschikking te stellen. De gehele werking wordt zo inhoudelijk versterkt en bekender. Er helpen op de achtergrond heel wat mensen mee met de dagdagelijkse taken van de consulenten. Zij steken de handen uit de mouwen op activiteiten, schrijven teksten en springen in bij de vrijzinnige plechtigheden, vooral dan bij de Feesten Vrijzinnige Jeugd en bij de steeds talrijker wordende afscheidsplechtigheden in de crematoria. Elke vrijwilliger draagt zo op zijn manier een steentje bij aan de brede werking van de Unie."

Ook in de toekomst zullen vrijwilligers voor UVV een belangrijke rol spelen volgens Leo Ponteur:
"Op dit ogenblik is de Unie in mijn ogen nog een luxe-organisatie. Alle tekorten worden door de overheid gedekt. Wanneer dit echter niet meer zou gebeuren, moeten er eigen inkomsten gegenereerd worden. Elke vorm van sponsoring is in dat geval broodnodig, zoals testamentaire beschikkingen ten behoeve van de vrijzinnigheid. Hoe de Unie dit kan organiseren is nu nog problematisch. Op dit ogenblik wordt er weinig of geen beroep gedaan op de financiële bijdrage van de vrijzinnigen zelf. Bij beperking van de overheidsmiddelen zal er dan meer dan ooit nood zijn aan vrijwilligers die kosteloos met van alles helpen en ook bereid zijn om fondsen in te zamelen."

De vrijwillige inzet van mensen is voor veel organisaties onontbeerlijk. Er gaan echter ook problemen mee gepaard, Leo Ponteur:
"Een bekende klacht is dat men onvoldoende vrijwilligers vindt. Gelukkig blijven velen trouw en actief tot op hoge leeftijd. Maar dat mag natuurlijk niet zodanig zijn dat het

belet dat anderen hun plaats gaan innemen. Men moet tijdig de fakkel kunnen doorgeven. Een ander probleem is dat je het levenslange engagement en de bereidheid om als het ware te willen afzien en resultaat trachten te bereiken, steeds minder terug vindt. Mensen willen wel iets doen, maar eerder projectmatig. Men verkiest steeds meer om op een korte tijdhorizon te werken. Het is ook niet iedereen gegeven zich zo te engageren dat men de uren niet telt. De gezinssituatie doet er veel toe."

Op de vraag waarom het werven van vrijwilligers zo moeilijk is, antwoordt Leo Ponteur ons:

"Je kunt niet zomaar werven in het wildeweg. Men moet heel slim en sluw zijn om de mensen ertoe te brengen langs te komen en hen het inzicht te doen krijgen dat zij een meerwaarde kunnen realiseren. Bovendien hangt het vaak af van welk soort vrijwilliger je nodig hebt. Als je bijvoorbeeld vrijwilligers nodig hebt voor de ondersteuning van de rouwplechtigheden, dan moet je zeer gericht gaan werven. Het moet meestal erg duidelijk zijn welk type van vrijwilliger men nodig heeft. Cruciaal bij elke vrijwilliger is de aanwezigheid van inzet. Deze moet je maximaal gebruiken en trachten die persoon de kansen te geven zich te bekwamen in andere domeinen. Je bent soms meer met iemand die echt bereid is de mouwen op te stropen en de handen vuil te maken en kan doorgroeien naar andere functies, dan dat je zoekt naar de onmiddellijk geschikte secretaris, voorzitter... Ook het klimaat in de organisatie zelf moet voldoende ondersteunend zijn. Het sociale en menselijke element is even belangrijk. Er moet kunnen gelachen worden en er moet op tijd koffie zijn."

Het is niet alleen voldoende om veel vrijwilligers te kunnen werven. Men moet ze ook goed ondersteunen. Leo Ponteur vertelt ons hoe dit gebeurt bij UVV:

"Vrijwilligers dragen de vlam van de vrijzinnigheid uit. Al die lichtdragers moet je koesteren en ervoor zorgen dat er zoveel mogelijk bijkomen. De Unie moet de voorwaarden scheppen opdat het aangenaam is erbij te horen en –tegelijk– dat het de moeite loont zich te affirmeren als vrijzinnig vrijwilliger. De Unie doet dit door op macrovlak aanwezig te zijn en te tonen dat wij iets betekenen in de samenleving, dat inhoud en zin heeft.

> "Elk jaar zou het jaar van de Vrijwilliger moeten zijn, levenslang."

Daarmee wil en kan men zich associëren. Misschien dat de Unie dringend haar vrijwilligersbeleid met de vrijwilligers en beroepskrachten zou kunnen uitklaren en daarin de plaats en rol van de diverse vrijwilligers die nodig zijn, ietwat uitschrijven en in de praktijk brengen.

De feitelijke ondersteuning van vrijwilligers kan zowel rechtstreeks dan wel indirect gebeuren. Zo kan UVV, op vraag van de lidorganisaties, gemeenschappelijke vormingsprojecten voor vrijwilligers organiseren. Maar er moet vooral ondersteuning geboden worden op het lokale vlak. Hiertoe kan UVV de impulsen geven en via de Instellingen voor Morele Dienstverlening ook projectmatig de middelen doen vastleggen. Maar lokaal aan de basis moet het meeste gebeuren en dienen er nog heel wat vaste structuren bij te komen. In de eerste plaats werden hiervoor de moreel consulenten type II in het leven geroepen. Zij zijn verantwoordelijk voor het gemeenschapsvormende aspect van de morele dienstverlening. Dit houdt onder andere in dat zij rechtstreeks en professioneel de vele vrijwilligers in de lokale lidverenigingen daadwerkelijk helpen.

In de jaren '70 heeft men het klantdenken ontwikkeld. Op dezelfde manier moet de Unie denken aan die mensen die rechtstreeks heel veel dingen met overtuiging, inzet en trouw kosteloos doen. Overal moet je de mens kunnen zien, zij het als klant-hulpvrager, zij het als vrijwilliger."

Niet enkel de organisaties dienen extra inspanningen te leveren. Gezien het belang van vrijwilligerswerk voor de samenleving, moet ook de overheid zijn steentje bij dragen, maar hoe?

Leo Ponteur: "De overheid moet de algemene voorwaarden scheppen opdat iedereen vrijwilliger kan zijn. Er mogen daar geen hinderpalen aan gesteld worden, het moet vlot kunnen. Er moet dus rekening worden gehouden met de wijzigende levensomstandigheden zoals kleinere gezinnen, veel alleenstaanden..., en de wijze waarop zij allen iets kunnen betekennen voor de samenleving. Ik geloof dat de overheid al heel wat gedaan heeft, zo is er een onkostenvergoeding die tot een bepaalde limiet belastingvrij is en verder heeft de overheid de Hoge Raad voor Vrijwilligers opgericht. Vlaanderen is dan ook vrij goed georganiseerd en heeft een hoog cijfer van actieve vrijwilligers. Vaak worden vrijwilligers vooral door lokale besturen gehuldigd omdat zij sneller ondervinden wat hun belang is. Een overheid kan immers niet alles zelf doen. Het is overigens absoluut noodzakelijk voor een democratie dat er reële betrokkenheid is vanwege de mensen zelf."

Is het inrichten van een Europees jaar van de vrijwilliger nuttig?

Leo Ponteur: "Elk jaar zou het jaar van de Vrijwilliger moeten zijn, levenslang. Politici en media zien voornamelijk het mega showeffect. Allerlei organisaties, diensten en pr-mensen springen daar op, maar of de vrijwilliger daar zelf mee wordt gediend? Het jaar van de Vrijwilliger zou er vooral voor moeten zorgen dat er in de organisaties blijvende aandacht is voor de vrijwilligers en men hen extra in de watten legt. De hoofdzaak ligt in de erkenning van hun bijdrage en in de oprechte, dagdagelijkse waardering van hun persoon. Waar het om gaat is dat vrijwilligers als mens tot hun recht komen. Voor de Unie die uitgaat van de menselijke autonomie en waardigheid, is dit eigenlijk vanzelfsprekend."

VRIJWILLIGERS van bij ons...

Sonny Van de Steene
consulent-stafmedewerker

2011 IS HET EUROPEES JAAR VAN DE VRIJWILLIGER. HET GEORGANISEERDE VRIJZINNIG HUMANISME IN BELGIË KAN NIET ZONDER VRIJWILLIGERS. DE UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN (UVV) MET HAAR CENTRA MORELE DIENSTVERLENING, HAAR LIDORGANISATIES, HAAR FRANSTALIGE ZUSTERORGANISATIE CENTRE D'ACTION LAÏQUE... ZIJN BOVENAL VRIJWILLIGERSORGANISATIES. WAT DEZE VRIJWILLIGERS DOEN, IS ENORM DIVERS. MAAR O ZO BELANGRIJK. WE STELLEN U ER ENKELE VOOR...

Ginette Cretel, 60 lentes

Verzorgt als vrijwillig moreel consulent o.a. plechtigheden bij de Oost-Vlaamse Feniks vzw.

Mensen steunen

"42 jaar heb ik voor het OCMW gewerkt. Tijdens mijn vrije tijd wou ik ook nog iets doen, en ja iets betekenen, voor mensen in moeilijke en leuke momenten in hun leven."

Weddings and funerals...

"Ik begeleid als moreel consulent bij het Oost-Vlaamse Feniks voornamelijk afscheidsplechtigheden, maar heb in de meer dan 10 jaar als *Fenikser* ook verschillende geboorte- en huwelijksvieringen en Feesten Vrijzinnige Jeugd begeleid en vorm gegeven. Dit alles in samenwerking met de familie en de betrokkenen zelf, en met de grootste zorg voor hun eigenheid en privacy."

Een straaltje geluk

"Op een gegeven moment werd ik opgeroepen voor een geboorteplechtigheid. Het koppel had reeds een dochtertje waarvoor ze ook op Feniks beroep hadden gedaan en wouden dit, gezien de positieve ervaring, ook voor het tweede kind doen. De nieuwe burger in kwestie heeft zich gedurende de ganse viering voorbeeldig gedragen. Ze vond bij de afronding echter het feit dat familie en vrienden -met enig middelmatig succes- moesten zingen maar niks en plaste het ganse deken waarmee zij tijdens dit intermezzo 'gewiegd' werd onder. Wat de overgrootmoeder (92 jaar) de opmerking deed maken: 'Van die muziek zou ik mij ook bedoen'. Waarmee de jongste spruit het blijkbaar eens was want zij lachte daarop naar iedereen."

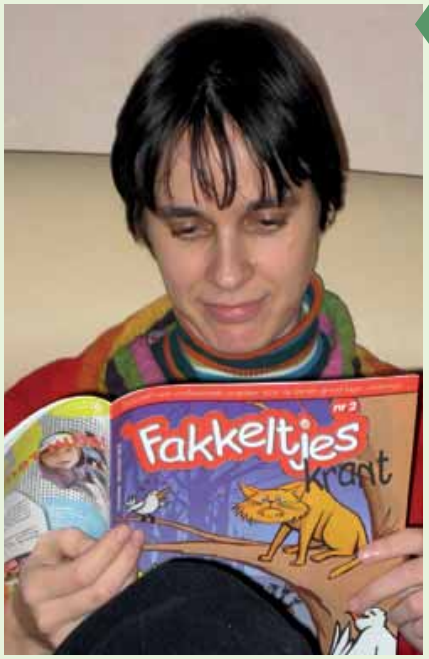

Mira Roos, 37 lentes

Schrijft als vrijwilliger verhalen en artikels voor de Fakkeltjeskranten.

"Kinderen op school lezen de tijdschriften. Ik schrijf graag en stuurde een verhaal in. Ik mocht blijven schrijven. Iets wat ik met plezier doe!"

Katty Elias, 43 lentes

Zetelt (als vrijwilliger) in de Raad van Bestuur van UVV

"Samen met anderen bouw ik in de Raad van Bestuur mee aan de toekomst van de Unie: onder andere haar uitstraling en (h)erkenning. Ik vind het dan ook bijzonder fijn om mee aan de wieg te staan van het nieuwe imago van UVV!"

Karel Van Dinter, 60 lentes

Is o.a. vrijwillig radiomedewerker bij de Humanistisch-Vrijzinnige Radio

"Neem nu 'censureren'... Sommige gesprekspartners hebben slechts een beetje vraag nodig om een omstandig antwoord te geven. Neem nog maar Rik Pinxten, Etienne Vermeersch of... Moeilijk de mond te snoeren. Daarvoor moet je ook als vrijzinnige radiomaker op je hoede zijn, of een onschuldige vraag levert al meteen een omstandig antwoord op van minstens een kwartier! Want hoe ingewikkeld kunnen sommige dingen toch zijn! En geen deontologische ruimte om journalistiek even tussen te komen, ook al waren nog andere vragen aan de orde! Terwijl we op antenne toch slechts 10 minuten konden uittrekken... Tja, censureren, dus! Tegen elk principe van Het Vrije Woord en de vrijdenkerij in!"

Martine De Vliegher, 54 lentes

Bezoekt o.a. als vrijwillig moreel consulent bij de Stuurgroep Morele Bijstand (SMB) de bewoners van een rusthuis te Londerzeel.

"Een 87- jarige vrouw was steeds aan het huilen. Tijdens ons gesprek werd het heel vlug duidelijk dat ze verliefd was op een van de verplegers. Hij had het woonzorgcentrum verlaten om ergens anders aan de slag te gaan. Ze had zo'n verdriet dat ze 's nachts niet kon slapen. Ze was zeer blij dat ik haar probleem serieus opvatte, want veel medebewoners lachten haar uit of dachten dat ze dement aan het worden was."

Matias Correa Seabra, 37 lentes

Is vrijwilliger bij de activiteiten van het PCMD Brussel.

Engagement

"Ik werd tot nog toe vooral betrokken in het helpen voorbereiden en ontwikkelen van een aantal evenementen, zoals de tentoonstelling over het Congolese beeldverhaal (Congostrip), het begeleiden van workshops muziek, het uitwisselingsproject tussen Belgische en Congolese jongeren en het Festival van de Vrijheid. Op dit laatste evenement werd ik ook geëngageerd als tolk Portugees, Spaans, Frans, Engels en Nederlands voor het Internationaal Forum over de straathoekwerking."

Ideeën en waarden

"Ik vind me vooral terug in de ideeën en de waarden waar het vrijzinnig humanisme voor staat. Bovendien vind ik dat deze waarden, zoals vrijheid, gelijkheid, solidariteit..., door de activiteiten die door het PCMD Brussel worden ontwikkeld, op een creatieve en zinvolle manier worden geconcretiseerd."

Music is life!

"Bijzonder leuk vond ik de workshops muziek en het maken van de film met de jongeren in het kader van 50 jaar onafhankelijkheid Congo in het Koninklijk Museum voor Centraal-Afrika. Bepaalde reacties, uitingen en gedragingen van de jongeren vond ik zeer grappig. Vooral omdat ik de indruk had dat ze door het volgen van de workshops en het acteren in de film gedwongen werden te stappen uit hun dagelijkse gewoonten van doen. Zo was de verkleedpartij, waarbij iedere jongere een Afrikaans plunje aantrok voor de finale van de muzikale workshop een buitengewoon hilarisch moment."

© ISABELLE PATEER OTHERWEYES

Vrijzinnige *Free Willy's en Marjetten* gezocht

Jenoff Van Hulle
consulent-stafmedewerker

Als vrijwilliger aan de slag in een gevangenis? Patiënten in ziekenhuizen een luisterend oor bieden? Of jongeren opvangen als pleegouder? Verschillende vrijzinnige organisaties geven je de mogelijkheid om als vrijwilliger aan de slag te gaan.

Een greep uit het aanbod.

Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen (SMBG)

Wat:
Mensen die in de gevangenis terechtkomen komen in een situatie die hun leven ingrijpend verandert. Dat zorgt vaak voor heel wat lichamelijke, emotionele of existentiële problemen. Elke gedetineerde heeft in dat opzicht een eigen verhaal dat moet gehoord worden. De SMBG begeleidt evangenen, ex-gevangenen en hun verwanten die er om vragen. De SMBG telt 63 vrijwillige medewerkers of moreel consulenten. Ze zijn actief in alle strafinrichtingen van het land. Van een vrijwillig moreel consulent in een strafinrichting wordt verwacht dat hij of zij aandachtig, onbevooroordeeld en respectvol kan luisteren naar het verhaal van de hulpzoekende. Opvang, zorg en aandacht voor de hele mens zijn daarbij van groot belang.

Ik word vrijwilliger bij SMBG en ik breng mee:
Empathie - vrijzinnige levensbeschouwing – luisterbereidheid – discretie – bescheidenheid - verantwoordelijkheid

Hoeveel:
Een vrijwilliger brengt minstens een maal per week 2 uur 30 door in de hem/haar toegewezen gevangenis.

Waar:
Stalingradlaan 54
1000 Brussel
T: 02/537 59 28
W: www.smbg-famd.be

RIJWILLIGERS

Feniks

Wat:
Net zoals mensen met andere levensovertuigingen wensen ook vrijzinnig-humanisten stil te staan bij 'scharniermomenten' in hun leven.
Medewerkers van Feniks begeleiden (enkel in Oost-Vlaanderen) mensen die op een persoonlijke manier willen stilstaan bij een geboorte, relatie, overlijden of andere belangrijke gebeurtenis.

Ik word vrijwilliger bij Feniks en ik breng mee:
Empathie - open geest – creativiteit – vrijzinnige - levensbeschouwing

Waar:
Provinciaal Centrum
Morele Dienstverlening
Sint-Antoniuskaai 2
9000 Gent
T: 09/233 52 26
E: freia.debuck@uvv.be
W: www.plechtigheden.be

Stuurgroep Morele Bijstand (SMB)

Wat:
Een opname in een ziekenhuis of rusthuis is vaak een ingrijpende verandering in iemands leven en brengt, naast gevoelens van angst, verdriet en kwaadheid, veel vragen met zich mee. In dat geval kan je beroep doen op een vrijwillig moreel consulent van de Stuurgroep Morele Bijstand. De consulenten zijn een belangrijke ondersteuning voor de patiënt of bewoner van een rusthuis en bieden een luisterend oor aan zij die dat wensen.

Ik word vrijwilliger bij SMB en ik breng mee:
Luisterbereidheid - openheid - empathie - discretie - vrijzinnige - levensbeschouwing

Waar:
Frans Geldersstraat 23-25
1800 Vilvoorde
T: 02/751 93 48
E: michael.demeyer@uvv.be
W: www.stuurgroepmorelebijstand.be

Opvang

Wat:
Omwille van ernstige problemen thuis kan het nodig zijn dat een kind of jongere beter een tijdje elders woont. Pleegzorg kan dan een oplossing zijn. Opvang biedt dergelijke pleegzorg. Opvang is constant op zoek naar nieuwe gezinnen om kinderen op te vangen.

Ik wil pleegouder worden. En dan?
In ieder geval is het belangrijk elkaar goed te leren kennen. Dat gebeurt in een aantal gesprekken. Bij het uitwisselen van informatie komen een aantal belangrijke thema's aan bod: wat brengt de komst van een pleegkind met zich mee, de hechting van kinderen, het begrijpen wat loyaliteit is, hanteren van (soms moeilijk) gedrag, omgaan met verlieservaringen,... Een voorbereidings- en selectieprocedure wordt afgerond met het opmaken van een samenwerkingsovereenkomst, als resultaat van de voorbije gesprekken. Een kind dat in een pleeggezin gaat wonen, brengt een hele verandering met zich mee, voor het kind, de ouders en het pleeggezin. Een vaste begeleider zal daarom de plaatsing goed opvolgen en iedereen hierin bijstaan.
Er zijn ook enkele formele voorwaarden: pleegouders moeten meerderjarig zijn en een getuigschrift van goed zedelijk gedrag en een medisch attest kunnen voorleggen.

Waar:
Blaisantvest 105 - 9000 Gent
T: 0800-30181 (gratis nummer)
W: www.opvang.be

VRIJZINNIGE DIENST VOOR PLEEGZORG
OPVANG

Op zoek naar een zinvol engagement?

De Centra Morele Dienstverlening zoeken vrijwillige luisteraars, schrijvers en sprekers voor vrijzinnig-humanistische plechtigheden.

Is dit iets voor jou?
Neem contact op met het CMD in je buurt (zie achterflap)!
We kunnen jouw stem goed gebruiken!

18de World Humanist Congress

Thema:
Humanisme en vrede

in Oslo - Noorwegen

van 12 tot en met 14 augustus 2011

Voor iedere geïnteresseerde vrijzinnig humanist

Voor meer info:
www.human.no/oslo2011

Filmcyclus: Beelden van vrouwen

Op **8 maart 2011** is het de **internationale dag van de vrouw**. In het kader hiervan worden er in de maand maart aan de VUB 3 recente auteurfilms van vrouwen getoond. Allen werden op diverse filmfestivals bekroond, omwille van de manier waarop ze op een artistieke en innoverende manier de thematiek van de film wisten te verbeelden. Iedere film zal worden ingeleid door een deskundige.

Organisatie:
Centra Morele Dienstverlening Brussel-Jette

In samenwerking met:
Dienst Cultuur VUB, UPV en UCOS

Maandag 7 maart 2011
Women Without Men (2009)
Regisseur: Shirin Neshat

Maandag 14 maart 2011
La Teta Asustada (2009)
Regisseur: Claudia Llosa

Maandag 21 maart 2011
Les plages d'Agnès (2008)
Regisseur: Agnès Varda

Plaats: Galerij 'Y, Campus VUB
Pleinlaan 2, 1050 Brussel
Aanvang: 19u00
Toegang: gratis

OPINIESTUK
3 december 2010

Individuele burgers beschikken over een geweten, instellingen niet

In *De Morgen* van 2 december las ik dat de katholieke koepel Zorgnet Vlaanderen de vrijheid blijft opeisen om de euthanasiewet niet toe te passen. De keuze is echter niet aan de instelling maar aan het individu, in casu de arts en de patiënt.

De rechtsstaat en zijn implicaties

Wij leven in een rechtsstaat, dit houdt in dat de wetten die door het Parlement goedgekeurd zijn door alle Belgen moeten worden geëerbiedigd. Het is het recht van elke Belg wanneer hij niet akkoord gaat met de wetgeving om te ijveren een wet te wijzigen. In afwachting blijft de wet van kracht en toepasbaar. Eenzijdige persoonlijke aanpassingen, bijsturingen en implementatie ervan in het dagelijkse leven kunnen niet. Onze maatschappij zou trouwens niet langer ordelijk kunnen functioneren indien ieder van ons zijn eigen specifieke visie zou beleven in verband met een goedgekeurde wet waarmee hij niet akkoord gaat. Het is niet de bedoeling deze stelling te illustreren met de klassieke voorbeelden, zoals verkeersregels en openbare orde.

Levensbeschouwing en ethische vrijheid

Onze Grondwet voorziet de vrijheid van levensbeschouwing mits een klein voorbehoud, namelijk het niet verstoren van de openbare orde bij de uitoefening ervan. Deze stelling impliceert dat er bij de uitoefening van een levensbeschouwing beperkingen zijn. De vrijheid is niet onbeperkt en kent haar grenzen namelijk de wettelijke bepalingen.

Euthanasie en abortus: een wettelijke verworvenheid

Het standpunt dat men als individu kan aannemen met betrekking tot het toepassen van euthanasie en abortus ligt zeer gevoelig en is ethisch-levensbeschouwelijk en persoonsgebonden. In een democratische pluralistische staat zoals de onze kan niemand gedwongen worden euthanasie of abortus te ondergaan of er als individu aan mee te werken, maar anderzijds bestaat ook de vrijheid om euthanasie en abortus te vragen en te krijgen. Deze vrijheid wordt onder bepaalde voorwaarden door de wetgever toegestaan. Individuele burgers beschikken over een geweten, instellingen niet.

Subsidiëring en persoonlijke vrijheid

Het vrije katholieke onderwijs moet zich houden aan de wettelijke bepalingen in verband met de onderwijsdecreten. Als tegenprestatie ontvangt het subsidies van de gemeenschap, deze kunnen echter in gedrang komen indien de decretale beschikkingen niet gevolgd worden. Wil men daarentegen over een volledige vrijheid van onderwijs beschikken, dan vervalt men op eigen middelen en dient men af te zien van elke subsidiëring.

De stelling die geldt in het onderwijs is ook van toepassing op het beleven van de ethisch-levensbeschouwelijke vrijheid in andere sectoren van onze maatschappij. De algemene wetten moeten geëerbiedigd worden en de handelingen mogen niet in strijd zijn met de wet. Wie volledige vrijheid opeist voor zijn eigen ethische visie en zich bijgevolg boven de wet stelt, kan dit, maar dan met eigen middelen en zonder beroep te doen op gemeenschapsgelden.
Wie subsidies van de gemeenschap aanvaardt, zelfs eist, aanvaardt automatisch controle van deze gemeenschap over de aanwending van deze gelden en over de opvolging van de wettelijke bepalingen. Dit is het geval voor de katholieke zieken- en verzorgingshuizen. De controle op deze naleving is in handen van de bevoegde inspectie.

Keuzemogelijkheid voor de zorgwereld

Aan elk ziekenhuis wordt de keuzemogelijkheid geboden: ofwel verbinden zij er zich toe de euthanasie- en abortuswetgeving te eerbiedigen ofwel weigeren zij desbetreffende wetgeving toe te passen en opteren zij voor gewetensvrijheid. Deze vrijheid heeft een prijs: het al dan niet gesubsidieerd worden van de verzorgingsinstelling. Opteert men voor subsidiëring dan dient binnen de wettelijke bepalingen het recht op euthanasie en abortus in de instelling ook gegarandeerd te worden.

Luc Devuyst
erevoorzitter
Unie Vrijzinnige Verenigingen

OPINIESTUK
8 december 2010

Mensenrechten: wat als het feest voorbij is?

Op 10 december 1948 ondertekende de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Vandaag, 62 jaar later, wordt deze belangrijke gebeurtenis overal ter wereld gevierd. En terecht. Want sinds de ondertekening is veel gerealiseerd. Dat betwijfelt allicht niemand. Maar tegelijkertijd staan er ons nog altijd belangrijke uitdagingen te wachten. Vier op een rij.

Asiel en migratie

Artikel 14 van de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* zegt: "Eenieder heeft het recht in andere landen asiel te vragen en te genieten tegen vervolging." Andere latere verdragen zoals het Vluchtelingenverdrag van 1951 hebben dat recht op asiel niet bekrachtigd, maar ze verhinderen wel dat vluchtelingen gedwongen worden teruggezonden worden naar hun land van herkomst als hun leven en/of vrijheden op het spel staan. Bovendien geven ze vluchtelingen een aantal basisrechten, zoals het recht op een woning en medische zorg. Maar is het niet schrijnend dat in een land als België anno 2010 deze rechten nog altijd met de voeten worden getreden? En dat we vluchtelingen in de vrieskou laten staan? Ik hoop dat we in 2011 wel tegen deze mensen zullen kunnen zeggen dat we een oplossing hebben.

Conflicterende mensenrechten

Mensenrechten botsen vaak met elkaar. Neem bijvoorbeeld het recht op vrije meningsuiting en het recht op vrijheid van godsdienst of overtuiging. Vaak is een afweging van beide grondrechten een aartsmoeilijke evenwichtsoefening. Is dit een gevaar voor mensenrechten? Ik denk het niet. Maar het toont wel dat mensenrechten in bepaalde situaties op grenzen botsen. Iedereen herinnert zich allicht de heisa rond de Deense cartoons. De tekeningen brachten een publiek proces op gang, waarbij de ene partij zich beriep op de vrijheid van meningsuiting en de andere partij op het verbod om te discrimineren op basis van religie of overtuiging. De escalatie van het probleem toont echter aan dat dergelijk publiek proces niet bijdraagt tot een oplossing van het probleem. Het recht op vrije meningsuiting wordt een hol begrip wanneer geen rekening wordt gehouden met de mogelijke impact van zijn woorden of uitingen. Hetzelfde gebeurt wanneer je een absolute waarde toekent aan het recht op vrijheid van religie of overtuiging. Ook dit recht dient steeds geïnterpreteerd te worden vanuit een concrete situatie. Mensenrechten zijn dynamisch en moet je daarom aanpassen aan de tijd en de omstandigheden. Dat zal sowieso altijd een uitdaging blijven.

Ondernemingen als niet-statelijke verdedigers van mensenrechten

Ongeveer zestig jaar na de ondertekening van de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* worden mensenrechten steeds meer gebruikt om ondernemingen ter verantwoording te roepen voor wanpraktijken en schendingen van mensenrechten. Zo vecht Amnesty International al jaren tegen de praktijken van Shell in de Niger Delta. En dit omdat ze het oliebedrijf verantwoordelijk acht voor de vervuiling en de armoede in die regio. Dergelijke case doet de vraag rijzen of je niet-statelijke actoren op dezelfde manier moet onderwerpen aan mensenrechtenverplichtingen als statelijke actoren. Mij lijkt het alvast een positieve evolutie. Maar de toekomst zal uitwijzen hoe ver we hier kunnen in gaan.

Universaliteit mensenrechten

Volgens artikel 2 van de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* heeft eenieder "aanspraak op alle rechten en vrijheden, in de verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status." Zo verwoord, hebben mensenrechten per definitie een universeel karakter. Toch stellen sommigen deze universaliteit in vraag. Zo hoort men soms vanuit islamitische hoek dat mensenrechten een typisch westers 'product' zijn. En sommigen gaan nog verder en beweren dat de sharia voorrang moet krijgen op mensenrechten. Op zich is de discussie over de oorsprong van mensenrechten niet echt zinvol. Zinvoller is het te kijken naar het effect. En dan kunnen we alleen maar vaststellen dat mensenrechten universeel zijn omdat ze goed zijn voor alle mensen. Het zal in de toekomst een belangrijke opdracht blijven om iedereen hiervan te overtuigen.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

LEZERSBRIEF
15 december 2010

Wat is een menswaardig leven?

Wij lazen in *De Morgen* van 11 december 2010 blijkbaar een ander opiniestuk van prof. Mortier dan prof. Lemmens.
Prof. Mortier schreef een opiniestuk naar aanleiding van de casus waarbij het UZ Brussel veroordeeld is tot het betalen van een schadevergoeding voor het laten geboren worden van het meisje Rukiyé dat leed aan Sanfillipo. Prof. Lemmens reageerde op het ethische standpunt van prof. Mortier.
De cruciale vraag is: wat is een menswaardig leven?
Is dit het laten geboren worden van ieder mens hoezeer deze ook moge lijden en afzien (zoals prof. Lemmens het ziet)?
Of is dit het vermijden van lijden door de hartverscheurende keuze te maken je baby niet te laten geboren worden?
Dat die keuze ingegeven is door rationele en emotionele motieven, is vanzelfsprekend.
De Unie Vrijzinnige Verenigingen meent dat ouders de mogelijkheid moeten hebben om toekomstig leed te voorkomen.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

De Morgen
15/12/2010

Menswaardig leven

Wij lazen in *De Morgen* van 11 december 2010 blijkbaar een ander opiniestuk van professor Mortier dan professor Lemmens. Mortier schreef een opiniestuk naar aanlei- e casus waarbij het UZ Brussel is tot het betalen van een scha- g voor het laten geboren wor- meisje Rukiyé dat leed aan DM 11/12). Lemmens reageerde nische standpunt van professor Mortier *(DM 14/12)*. De cruciale vraag is: wat is een menswaardig leven? Is dit het laten geboren worden van ieder mens hoezeer die ook moge lijden en afzien (zoals Lemmens het ziet)? Of is dit het vermijden van lijden door de hartverscheurende keuze te maken je baby niet geboren te laten worden? Dat die keuze ingegeven is door rationele en emotionele motieven is vanzelfsprekend. De Unie Vrijzinnige Verenigingen meent dat ouders de mogelijkheid moeten hebben om toekomstig leed te voorkomen.

Sonja Eggerick, voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

OPINIESTUK
8 januari 2011

De nieuwe CD&V: naar de restauratie van het conservatieve en parochiale Vlaanderen?

Het is nog niet zolang geleden dat een voorzitter van de CVP triomfantelijk aankondigde dat de nieuwe CVP geboren was. Wat later werd dit bevestigd door een naamsverandering. Openheid en vernieuwing waren de sleutelwoorden. Mediasterren als Rik Torfs werden aangetrokken om ook stedelijk Vlaanderen opnieuw aan te spreken. Maar wat brengt de nieuwe CD&V in de praktijk?

De reactie van de CD&V op de bemiddelingsnota van Johan Vande Lanotte is kenschetsend: een janushouding van "nee, want" tot "ja, maar". Het resultaat is alvast geen compromis, en dus ook geen oplossing die zou toelaten om opnieuw dringend aan de slag te gaan voor het behoud en de verbetering van de Belgische sociale zekerheid, de werkgelegenheid, het milieu, de veiligheid...!

Sedert de campagne van Yves Leterme in 2007 en de vijf minuten politieke moed is de CD&V de radicale Vlaamse toer op gegaan. De stellingname van Wouter Beke tegen de compromisnota wijst erop dat het avontuur met Leterme geen accident de parcours was. Het lijkt er sterk op dat de CD&V bewust meewerkt aan het opblazen van België.

Wat kan hiervoor de fundamentele reden zijn? In Belgische context lijkt de rol van de traditionele katholieke partij uitgespeeld. De 'goede oude tijd' van de volstrekte CVP-PSC meerderheden behoort tot het verleden, maar leeft toch nog verder in sommige nostalgische geesten. En in een autonoom Vlaanderen liggen de kaarten beter.

De keuze voor CD&V is dus tussen een democratische en constructieve partij

De nieuwe CD&V: naar de restauratie van het conservatieve en parochiale Vlaanderen?

in België of een sleutelrol in Vlaanderen. De houding van Wouter Beke tegenover het voorstel van bemiddelaar Johan Vande Lanotte bevestigt het vermoeden dat CD&V gekozen heeft voor het Vlaanderen waarin NVA, CD&V en het Vlaams Belang samen meer dan 56% van de stemmen halen en waarin de machtspositie van het oude conservatieve katholieke establishment gegarandeerd is en waarin de oude trouwe katholieke kerk nog een belangrijke traditionele rol kan spelen.

Het streven van de nieuwe CD&V is dus niet voor een open, pluralistisch en democratisch Vlaanderen, maar voor een conservatief, parochiaal Vlaanderen. Met de CD&V onder leiding van de christelijke ideoloog Beke wordt gekozen voor de terugkeer naar de bron, naar de fundamenten van en de eerbied voor een degelijke christelijke moraal!

Wij moeten niet ver teruggaan in het verleden om vast te stellen dat essentiële verworvenheden van de verlichting –zoals de rechtsstaat en het fundamentele principe dat iedereen gelijk is voor de wet– door de katholieke kerk nog altijd niet zonder morren worden aanvaard. En wat met abortus, euthanasie en holebirechten in het autonome Vlaanderen? Wouter Beke zelf heeft het in zijn in 2007 uitgegeven boek alvast over *De mythe van het vrije ik* (Uitgeverij Averbode).

Dat wij bijzonder ongerust zijn over deze poging tot restauratie hoeft geen betoog. De grote verhalen waarvan men triomfantelijk het einde heeft aangekondigd zijn zeker niet ten einde en moeten tot elke prijs verdedigd worden, willen zij niet teloor gaan.

Wat ons verontrust, is het stilzwijgen van en de zwijgzaamheid over deze restauratie door de niet-conservatieve politieke partijen en media in Vlaanderen. Zien zij het niet, willen zij het niet zien of zijn ze bang?

Maar ook bange mensen krijgen slaag, zeker als zij alleen staan!

Wij roepen dan ook de niet-conservatieve partijen op om stelling te kiezen voor een open, pluralistisch Vlaanderen waarin de rechtsstaat geëerbiedigd wordt en waarin ieder gelijk is voor de wet. Geen vrijblijvende stellingnamen maar duidelijke acties die niet vatbaar zijn voor goedkope handelingen en dubbelzinnige interpretaties.

Hoe moeilijk ook, het is een strijd die de moeite loont gestreden te worden.

Luc Devuyst
erevoorzitter
Unie Vrijzinnige Verenigingen

REAGEREN?
lezers@demorgen.be

De Morgen
08/01/2011

BRIEF VAN DE DAG

De nieuwe CD&V: naar de restauratie van het conservatieve Vlaanderen?

Het is nog niet zolang geleden dat een voorzitter van de CVP triomfantelijk aankondigde dat de nieuwe CVP geboren was. Wat later werd dit bevestigd door een naamsverandering. Openheid en vernieuwing waren de sleutelwoorden. Mediasterren als Rik Torfs werden aangetrokken om ook stedelijk Vlaanderen opnieuw aan te spreken. Maar wat brengt de nieuwe CD&V in de praktijk?

De reactie van de CD&V op de bemiddelingsnota van Johan Vande Lanotte is kenschetsend: een janushouding van "nee, want" tot "ja, maar". Het resultaat is alvast geen compromis, en dus ook geen oplossing die zou toelaten om opnieuw dringend aan de slag te gaan voor het behoud en de verbetering van de Belgische sociale zekerheid, de werkgelegenheid, het milieu, de veiligheid enz.!

Sedert de campagne van Yves Leterme in 2007 en de vijf minuten politieke moed is de CD&V de radicale Vlaamse toer opgegaan. De stellingname van Wouter Beke tegen de compromisnota wijst erop dat het avontuur met Leterme geen accident de parcours was. Het lijkt er sterk op dat de CD&V bewust meewerkt aan het opblazen van België. Wat kan hiervoor de fundamentele reden zijn? In Belgische context lijkt de rol van de traditionele katholieke partij uitgespeeld. De "goede oude tijd" van de volstrekte CVP-PSC meerderheden behoort tot het verleden maar leeft toch nog verder in sommige nostalgische geesten. En in een autonoom Vlaanderen liggen de kaarten beter.

De keuze voor CD&V is dus tussen een democratische en constructieve partij in België of een sleutelrol in Vlaanderen. De houding van Wouter Beke tegenover het voorstel van bemiddelaar Johan Vande Lanotte bevestigt het vermoeden dat CD&V gekozen heeft voor het Vlaanderen waarin NVA, CD&V en het Vlaams Belang samen meer dan 56 procent van de stemmen halen en waarin de machtspositie van het oude conservatieve katholieke establishment gegarandeerd is en waarin de oude trouwe katholieke kerk nog een belangrijke traditionele rol kan spelen. Het streven van de nieuwe CD&V is dus niet voor een open, pluralistisch en democratisch Vlaanderen maar voor een conservatief, parochiaal Vlaanderen. Met de CD&V onder leiding van de christelijke ideoloog Beke wordt gekozen voor de terugkeer naar de bron, naar de fundamenten van en de eerbied voor een degelijke christelijke moraal!

Wij moeten niet ver teruggaan in het verleden om vast te stellen dat essentiële verworvenheden van de verlichting – zoals de rechtsstaat en het fundamentele principe dat iedereen gelijk is voor de wet – door de katholieke kerk nog altijd niet zonder morren worden aanvaard. En wat met abortus, euthanasie en holebirechten in het autonome Vlaanderen? Wouter Beke zelf heeft het in zijn in 2007 uitgegeven boek alvast over "De mythe van het vrije ik" (Uitgeverij Averbode).

Dat wij bijzonder ongerust zijn over deze poging tot restauratie hoeft geen betoog. De grote verhalen waarvan men triomfantelijk het

> Wij roepen op om te kiezen voor een open, pluralistisch Vlaanderen waarin de rechtsstaat geëerbiedigd wordt

einde heeft aangekondigd zijn zeker niet ten einde en moeten tot elke prijs verdedigd worden, willen zij niet teloor gaan.

Wat ons verontrust is het stilzwijgen van en de zwijgzaamheid over deze restauratie door de niet conservatieve politieke partijen en media in Vlaanderen. Zien zij het niet, willen zij het niet zien of zijn ze bang?

Maar ook bange mensen krijgen slaag, zeker als zij alleen staan!

Wij roepen dan ook de niet conservatieve partijen op om stelling te nemen voor een open, pluralistisch Vlaanderen waarin de rechtsstaat geëerbiedigd wordt en waarin ieder gelijk is voor de wet. Geen vrijblijvende stellingnamen maar duidelijke acties die niet vatbaar zijn voor goedkope handelingen en dubbelzinnige interpretaties.

Hoe moeilijk ook, het is een strijd die de moeite loont gestreden te worden.

Luc Devuyst, erevoorzitter
Unie Vrijzinnige Verenigingen

Vrijzinnigheid in beeld?

Riet Lavreysen
moreel consulent CMD Lommel

Enig idee hoe je vrijzinnigheid verfilmt? Surf even naar www.vrijzinnigheidis.be en bekijk hoe Robbie Courtois het in beeld bracht. Deze jonge leerkracht uit Hasselt was dubbele en overtuigende winnaar van de Limburgse wedstrijd 'Vrijzinnigheid is...'.

Ik wil

Ik wil
geen oorlog
maar vrede
geen bedrog
of valse eden

Ik wil
geen dogma
geen ETA of Al Qaida
geen apartheid
maar gelijkheid

Ik wil
geen hongersnood
geen armoelijder
geen vluchtelingenboot
ieders blik veel wijder

Ik wil
verantwoordelijkheid
blijheid
vrijheid
solidariteit

Ik wil
ons kritisch opstellen
geen vooroordeel vellen
iedereen gelukkig
iedereen vrij-zinnig

Kim Baldewijns
(kim_baldewijns@live.be)

What's in a name... in oktober 2010 lanceerde Vrijzinnig Limburg de wedstrijd 'Vrijzinnigheid is...'. Die doordenker stelde Vrijzinnig Limburg In vraag. Want denken, daar staan we voor!
En wat een geluk. De oproep een creatieve invulling van de puntjes te geven, zette veel mensen aan het werk én het denken.

Inzenden kon in 3 categorieën: kunst, foto/beeld en denken/schrijven. De categorie kunst werd aangemoedigd door kunstenaar Hub Baerten. Internationaal model Ine Nijs nam het luik foto/beeld voor haar rekening. Lector niet-confessionele zedenleer Miche Tulkens zette haar schouders onder de categorie denken/schrijven. Zij duidden per categorie een winnaar aan en selecteerden uit alle inzendingen de beste exemplaren om een plaatsje te krijgen op de website www.vrijzinnigheidis.be. Daaruit koos het grote publiek via een onlinestemming de publiekswinnaar van een heuse iPhone.

"De gelijkheid van 'er is voor allemaal evenveel'. En de prachtige ongelijkheid die dat oplevert." Op basis van deze treffende bewoording van Herman De Coninck creëerde Jo Agten uit Hechtel een origineel kunstwerk met schelpjes -elk gelijk in hun ongelijkheid. Het leverde haar de categorieprijs kunst op, een geldprijs ter waarde van 250 euro.

In de categorie woord won Kim Baldewijns, woonachtig te Gingelom, dankzij het gedicht 'Ik wil', dat eindigt met de krachtige woorden:

"Ik wil ons kritisch opstellen.
Geen vooroordeel vellen
Iedereen gelukkig
Iedereen vrij-zinnig".

MARK EN ROBBIE COURTOIS

Hasselaar Robbie Courtois kaapte maar liefst zowel de categorieprijs beeld als de publieksprijs weg met een ludiek filmpje dat te bekijken is op www.vrijzinnigheidis.be. Hij verbeeldde op een creatieve, speelse, maar uiterst treffende manier zijn interpretatie van 'vrijzinnigheid'.
Een blik meer dan waard...

...én een wedstrijd waardig! Het concept van 'Vrijzinnigheid is...' wakkerde overduidelijk kritische geesten aan en inspireerde creatieve breinen.
En dat was nu nét de bedoeling!

JO AGTEN

Warme dekens
in barre tijden

Yasmina El Boubkari
assistent-moreel consulent CMD Jette

Het afgelopen werkingsjaar stond helemaal in teken van de strijd tegen kansarmoede en sociale uitsluiting. Na het organiseren van een reeks activiteiten, wilden we in het CMD Jette het 'Armoedejaar' in schoonheid afsluiten.

We stelden ons de vraag hoe we dak- en thuislozen een hart onder de riem konden steken in deze barre wintertijden en algauw rees het idee om een grootschalige inzamelactie te organiseren binnen het (P)CMD Brussel-Jette. De oproep werd in eerste instantie gelanceerd via sociale netwerksites, in een later stadium werden al onze e-mailcontacten op de hoogte gebracht en deed mond-tot-mondreclame zijn werk.

Aanvankelijk was het de bedoeling om alle ingezamelde spullen op zondag 19 december te verdelen in het Centraal Station, maar na wat speurwerk kwamen we te weten dat er in verschillende kraakpanden in het Brusselse een grote groep asielzoekers en mensen zonder papieren hun intrek hebben genomen. Het hoeft niet gezegd dat ook zij elke vorm van hulp goed konden gebruiken. Door de massale steun en reacties op onze actie, konden we het ons veroorloven om in grote getale ingezamelde spullen te gaan verdelen op de verschillende locaties.

Ook de pers sprong op de kar van onze inzamelactie. Het artikel in onder andere De Standaard bracht nog meer reacties teweeg. Om iedereen de hand te kunnen reiken, beslisten we om ook in de maand januari te blijven inzamelen en daarmee de mensen te blijven (onder)steunen.

UITDELEN VAN INGEZAMELDE SPULLEN

We beseffen maar al te goed dat we door deze actie geen structurele oplossing bieden, maar dat hoeft niet te betekenen dat we bij de pakken moeten blijven zitten. We zijn ervan overtuigd dat onze bijdrage voor heel wat mensen een verschil heeft betekent en daar was het ons om te doen. Persoonlijk raakt het me keer op keer om geconfronteerd te worden met mensen die het minder goed hebben dan mezelf. Ik blijf ervan overtuigd dat als iedereen zijn steentje zou bijdragen we van de wereld een betere plaats kunnen maken. Want heeft niet iedereen recht op een menswaardig bestaan?

Als mens bezig zijn met mensen...

Vrijwillige sprekers op vrijzinnig-humanistische afscheidsplechtigheden

Ines Jottier
moreel consulent PCMD Brussel

ONZE VRIJWILLIGE SPREKERS VOOR VRIJZINNIG-HUMANISTISCHE AFSCHEIDSPLECHTIGHEDEN VORMEN EEN ZEER KOSTBARE GROEP MENSEN DIE, NET ZOALS VELE ANDERE VRIJWILLIGERS, EEN BELANGRIJKE BIJDRAGE HEBBEN IN HET BEHOUDEN VAN ZORG, WARMTE EN SOLIDARITEIT IN ONZE SAMENLEVING VAN VANDAAG. DE INZET VAN ONZE VRIJWILLIGE SPREKERS IS HIERIN HEEL SPECIFIEK, WANT HET WERK DAT ZIJ DOEN IS NIET VOOR DE HAND LIGGEND. HET UITSPREKEN VAN EEN AFSCHEIDSPLECHTIGHEID BEGINT NIET OP HET MOMENT DAT MEN IN DE AULA VAN EEN CREMATORIUM OF EEN BEGRAFENISONDERNEMER ACHTER DE MICRO GAAT STAAN, EN EINDIGT EVENMIN OP HET MOMENT DAT JE DE AANWEZIGE FAMILIE EN VRIENDEN VAN DE OVERLEDENE UITNODIGT OM TE KOMEN GROETEN BIJ HET VERLATEN VAN DE ZAAL. ONZE SPREKERS LEGGEN VEEL, ZEER VEEL VAN ZICHZELF IN HUN ENGAGEMENT.

INES JOTTIER

RIA VAN ECHELPOEL, VRIJWILLIG SPREEKSTER TURNHOUT

In alle provincies van Vlaanderen zijn vrijwillige sprekers verbonden aan de Centra Morele Dienstverlening (CMD), zij het individueel of deeluitmakend van een vzw die bestaat uit een groep van meerdere vrijwilligers. De combinatie van de taken die zij opnemen kan verschillen per regio of per persoon. Sommige vrijwilligers staan louter in voor het uitspreken van de plechtigheid en krijgen de tekst overhandigd door de moreel consulent (werkzaam in het lokale CMD) die hem geschreven heeft. Andere vrijwilligers schrijven de afscheidsteksten zelf op basis van gegevens die ze krijgen van de moreel consulent die reeds een gesprek heeft gehad met de familie van de overledene. Nog andere vrijwilligers werken van a tot z, leggen met andere woorden zelf contact met de familie, stellen het scenario van de plechtigheid op (tekst afgewisseld met poëzie en muziek) en dragen deze ook voor. Hoe beperkt òf uitgebreid een vrijwilliger deze taken ook op zich neemt, de kwaliteiten die vereist zijn om dit werk goed te kunnen uitoefenen zijn dezelfde.

"Het liefst voer ik een plechtigheid uit van a tot z. Soms is dit echter niet mogelijk door omstandigheden. Voor mij is het dan van cruciaal belang om zeker goed af te stemmen met de consulent met wie ik samen werk. Ik moet hem of haar echt gesproken hebben om het gevoel te hebben dat ik de nodige details ken en de plechtigheid voor honderd percent correct verder kan opvolgen of door geven." (Ria Van Echelpoel, vrijwillig spreker voor afscheidsplechtigheden verbonden aan de CMD van Turnhout en Herentals)

De meest voor de hand liggende kwaliteit, is het kunnen spreken voor een publiek. Een goed en duidelijk taalgebruik zijn essentieel om de inhoud van een afscheidstekst te kunnen overbrengen.

Weten hoe je met de technische zaken moet omgaan, zoals de micro en de geluidsinstallatie, en weten hoe je in de aula naar voor moet komen en nadien moet gaan groeten en afronden, zijn daarbij ook erg belangrijk.

"Het personeel van het crematorium is altijd behulpzaam als er ergens een technisch of ander probleem opduikt. Met veel rust en tact doen ze telkens snel de nodige dingen om het probleem te verhelpen. Ze mogen terecht fier zijn op hun professionaliteit die ze met veel menselijke warmte uitoefenen." (Ria Van Echelpoel)

Maar, naast deze eerder 'neutrale' kwaliteiten waarvoor men gewoon zijn best moet doen om het te leren en te kunnen, staat in het vrijwilligerswerk van onze sprekers vooral de diepmenselijke dimensie op de voorgrond.

"Wanneer ik als vrijwillig spreker bezig ben, ben ik in de eerste plaats bezig met de mens en dat op 'mijn' vrijzinnige manier. Mijn vrijzinnig-humanistische overtuiging is daarbij belangrijk, maar staat telkens in functie van het helpen troosten van de mensen en hen helpen zoeken naar manieren om met hun emoties om te gaan. Als iemand bijvoorbeeld tegen een klein kindje zegt "Oma is nu een sterretje aan de hemelspan", ga ik niet steigeren. Die gedachte kan een kind immers enorm steunen in leren omgaan met verlies en verdriet, losstaand van één of ander geloof." (Ria Van Echelpoel)

Wat betekent het om er te zijn voor een groep familie en vrienden die net een dierbare uit hun kring verloren hebben?

Wat betekent het om voor deze mensen het vrijzinnige en persoonlijk getinte ritueel uit te voeren waarbij een laatste keer wordt afscheid genomen?

En ten slotte: hoe krijg je het gedaan om een heel mensenleven samen te vatten gedurende één plechtigheid?

Als men even stilstaat bij deze drie vragen wordt het meteen duidelijk dat het werk dat onze groep vrijwillige sprekers uitvoert bijzonder waardevol is en dat hun engagement recht uit het hart komt met een fundamenteel gevoel van verbondenheid met andere mensen. Alleen zo hanteren ze de juiste innerlijke kwaliteiten om meer te bieden dan het spreken alleen. Iedere afscheidsplechtigheid kent immers een eigen sfeer en tonaliteit, en daar moet de vrijwilliger telkens op trachten in te spelen. Zo kunnen de emoties in de aula bijvoorbeeld erg intens, expliciet en dwingend aanwezig zijn, of kunnen ze juist net onder de oppervlakte van de zichtbaar waarneembare realiteit broeien. Denk maar aan de verschillende manieren waarop iemand kan wenen... hartverscheurend en diep... of zachtjes snikkend... of zelfs eenzaam en stil achter ogen waarin geen traan merkbaar is...

"Als ik de nabestaanden kan stimuleren om eventueel zelf iets neer te schrijven, dat dan gelezen wordt tijdens de plechtigheid, is dat vaak een manier voor hen om hun verwarde gevoelens te beginnen kanaliseren. Wat ze heel hevig en bijna ongecontroleerd kunnen vertellen tijdens mijn eerste gesprek met hen, kan op papier groeien tot een heel sereen en verwerkt geheel, waar ze zelf ook iets aan hebben in hun verwerking." (Ria Van Echelpoel)

Emoties verschillen bij ingrijpende ervaringen erg van persoon tot persoon, en tijdens een afscheidsplechtigheid zelfs van moment tot moment naargelang van wat er verteld en gelezen wordt. Niet alleen verdriet, maar ook gevoelens als boosheid, dankbaarheid, verwardheid, opluchting... kunnen de sfeer bepalen tijdens een gesprek met de nabestaanden of tijdens de plechtigheid.

"Het is een heel ander gevoel om te spreken voor een publiek dat komt voor een kind of een man die negentig werd, na een rijk gevuld leven vol warmte en vervulde intenties. De laatste keer dat ik sprak voor een baby die stierf aan wiegendood was de zaal gevuld met ouders die ook jonge kindjes en baby's mee hadden. Dat moet kunnen. Dat is net de functie van het afscheidsritueel, namelijk dat 'iedereen' kan komen afscheid nemen als dat oke is voor de naaste rouwenden." (Ria Van Echelpoel)

De vrijwilliger kan hier oog voor hebben op tekstueel vlak, door genuanceerd te schrijven met oog voor kleine maar belangrijke details (zoals het gebruiken van een koosnaampje of het vernoemen van enkele kleine ogenschijnlijke futiliteiten die toch heel belangrijk waren in het dagelijkse leven van de overledene). Maar naast de tekst op zich kan de vrijwilliger de emoties ook helpen dragen door vòòr en na de plechtigheid de familie en vrienden op te vangen, en begripvol en rustig te ondersteunen.

Het spreekt voor zich dat een vrijwilliger hierin een grote draagkracht moet opbrengen. Dat is niet altijd evident. Want net door het grote persoonlijke engagement staat een vrijwilliger vaak ook kwetsbaar in het vak. Een plechtigheid uitspreken naast een kistje waarin een baby ligt of een jongere, die in de fleur van zijn of haar leven stomweg omver gereden werd door een dronken automobilist, is geen sinecure. Het hoeft zelfs niet zo extreem te zijn. Ook eenvoudige verhalen van een groep broers en zussen over het ziekteproces van hun moeder die tachtig werd, en de jeugdigheid waarmee deze vrouw enkele maanden geleden nog in haar tuin werkte...

"Bij het lokale CMD kan ik telkens terecht als ik zelf ook eens nood heb om stoom af te laten. Als ze ook zo luisteren naar hun cliënten in hun morele bijstand, chapeau! Het is buitengewoon mooi hoe ze kunnen luisteren naar mijn verhaal." (Ria Van Echelpoel)

Onze vrijwillige sprekers trachten, bewust of onbewust, iedere keer opnieuw hun balans te vinden op die fijne lijn tussen het helpen 'dragen' enerzijds (in de vorm van ondersteuning en van gevoelige persoonlijke afscheidsteksten) en de eigen draagkracht waarop appel gedaan wordt vanuit hun betrokkenheid anderzijds. Een ware evenwichtsoefening die dagelijks op verschillende plaatsen in Vlaanderen uitgevoerd wordt en die mijns inziens mede de eigenheid en de waarde van de vrijzinnig-humanistische afscheidsplechtigheden helpt vergroten.

BOEKBESPREKING

Een zijden draadje

Kinderen, jongeren en beslissingen rond het levenseinde

Franky Bussche
hoofd van dienst Studie en Onderzoek

De Belgische wetgeving laat onder bepaalde voorwaarden euthanasie toe bij meerderjarigen en ontvoogde minderjarigen. Voor levensbeëindiging bij pasgeborenen, kinderen en jongeren is er geen wettelijke regeling voorzien.
De Vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel organiseerde gedurende vijf avonden een transdisciplinair project rond dit thema. Dit boek bevat de vragen en antwoorden van dit project. Twaalf experten van zeer diverse disciplines en van verschillende levensbeschouwingen gingen in discussie met elkaar en met het publiek. Masterstudenten in de Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen maakten een samenvatting van de verschillende lezingen en de gevoerde discussies, en presenteerden hun bevindingen aan een panel van nog eens vijf deskundigen.
Gedurende de vijf weken werd de thematiek zeer ruim belicht. De huidige euthanasiewet en knelpunten worden geanalyseerd. Hierbij wordt ingegaan op de problematiek van kinderen, jongeren en beslissingen bij het levenseinde. De problematiek werd geïllustreerd met cijfermateriaal van verschillende onderzoeken. De problematiek van het levenseinde van ernstig gehandicapte neonati en prematuren werd uitgebreid besproken alsook de toepassing van het Groningenprotocol hieromtrent in Nederland.
De ethische aspecten bij de problematiek van ernstig zieke pasgeborenen werden benaderd vanuit een christelijk personalistisch perspectief en vanuit een vrijzinnig-humanistische visie. Er werd eveneens uitgebreid ingegaan op het standpunt van de arts en verpleegkundige. Artsen zijn vragende partij voor een wettelijk kader om een einde te maken aan de rechtsonzekere toestand. Hierbij wordt een concreet voorstel geformuleerd.
De filosofen in opleiding geven hun persoonlijke indrukken en kritische reflecties weer. Ze wijzen onder andere op de onbeantwoorde vragen, de ethisch-juridische benadering van medische levenseindebeslissingen bij neonati en de verhouding van ethiek versus recht. De studenten wijzen er op dat de conclusie negatief gestemd is: een consensus tussen de levensbeschouwingen zal in deze kwestie niet snel worden bereikt. In het boek werd eveneens een getuigenis opgenomen die via e-mail bezorgd werd door iemand uit het aanwezige publiek.
Het geheel wordt afgerond met een commentaar vanuit wetenschapsfilosofisch perspectief.
Het boek vormt een aanrader om te reflecteren over de levenseindeproblematiek bij neonati, kinderen en jongeren. Het boek is divers samengesteld en leest vlot.

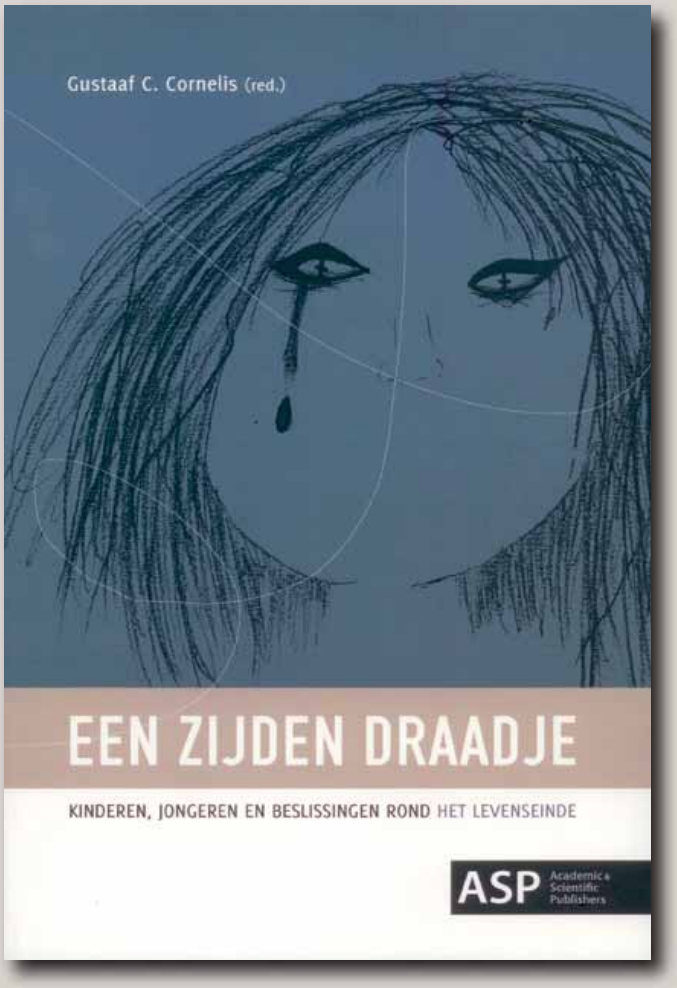

Een zijden draadje. Kinderen, jongeren en beslissingen rond het levenseinde.
Gustaaf C. Cornelis (red.)
Brussel: VUBPRESS, 2010, 191 p.
ISBN 978 90 5487 785 1

BOEKBESPREKING

Overgangsrituelen

Franky Bussche
hoofd van dienst Studie en Onderzoek

Overgangsrituelen brengen godsdiensten, levensbeschouwingen en culturen dichter bij elkaar. Niet omdat ze een gemeenschappelijke stamvader of een gemeenschappelijk transcendent doel zouden hebben. Maar wel omdat ze de belangrijke momenten in het leven ritualiseren: geboorte, volwassen worden, huwelijk en dood.

In het eerste deel van het boek worden de geritualiseerde overgangsmomenten beschreven in het hindoeïsme, het boeddhisme, het jodendom, het katholicisme, het orthodox christendom, de islam, het vrijzinnig humanisme, bij de Aborigines (Australië), de Betamaribe (West-Afrika), de Inuit (Oost-Groenland) en de Kuna-Indianen (Midden-Amerika).

Oorspronkelijke documenten en gesprekken met insiders worden gebruikt. Elke beschrijving wordt afgesloten met het verhaal van een 'ingewijde' in een bepaalde godsdienst of levensbeschouwing. Bij de lectuur kunnen we ons eigen overgangsritueel vergelijken met die in andere godsdiensten, levensbeschouwingen of culturen.

In het tweede deel vergelijken de auteurs de overgangsrituelen met elkaar. Ze bekijken op welke manier de diverse overgangsmomenten in de beschreven godsdiensten, levensbeschouwingen en culturen anders zijn dan wel gelijk.

De auteurs willen tonen dat alle samenlevingen (culturen, levensbeschouwingen, godsdiensten) uiterlijk wel van elkaar verschillen, maar toch iets gemeenschappelijks hebben, namelijk het algemeen voorkomen van rituelen en symbolen. Samenlevingen verschillen in de mate waarin en de manier waarop ze deze rituelen en symbolen invullen en beleven.

De vaststelling van de universaliteit van het overgangsritueel of van de universele behoefte om stil te staan bij scharniermomenten, maakt ons bewust van een soort gemeenschappelijke identiteit en idee van een universele menselijkheid. Vanuit een erkenning van de universaliteit van het overgangsritueel kan en zal meer begrip ontstaan voor een cultuurspecifieke invulling ervan. Met deze publicatie hoopt men dan ook bij te dragen tot het creëren van een gevoel van (h)erkenning en dus van meer tolerantie. Door bewust te zijn van de specificiteit en uniciteit van de overgangsrituelen van onze cultuur en/of levensbeschouwing/godsdienst en door ook te zien dat deze overgangsrituelen universeel zijn, kunnen we niet alleen begrijpen en aanvaarden dat anderen hun overgangsrituelen willen uitvoeren, maar ook dat ze die beleven en invullen in overeenkomst met hun eigen levensbeschouwing, godsdienst en/of cultuur.

De overgangsrituelen worden aanschouwelijk voorgesteld met zo'n 350 kleurenfoto's en tekeningen. Met dit boek maken we op een heldere wijze kennis met de diversiteit van de klassieke overgangsrituelen. Voor de geïnteresseerde lezer is er ook een uitvoerige literatuurlijst voorzien.

Overgangsrituelen.
Christian Van Kerckhove en Eva Vens (eds.)
Antwerpen: Standaard Uitgeverij, 2010, 429 p.
ISBN 978 90 341 9398 8

Luxemburgse humanistische organisatie opgericht

Jenoff Van Hulle
consulent-stafmedewerker

Luxemburg, officieel een van de meest katholieke landen in Europa, heeft nu zijn eigen humanistische vereniging. De *Allianz vun Humanisten, Atheisten an Agnostiker Lëtzbuerg* (AHA) (Alliantie van humanisten, atheïsten en agnosten Luxemburg) stelde zich voor aan de pers op 27 oktober 2010. "*There are many people in Luxembourg who, despite being catholics on paper, do not believe in a god and are therefore not religious*", vertelde AHA-voorzitter Laurent Schley op de persconfentie. "*But these people are, on a more or less regular basis, stigmatised by the catholic camp as having no morals and no ethical way of life. This nonsense has to stop!*" AHA ijvert voor de bescherming van niet-religieuzen, van mensen die zich hebben gedistantieerd van 2.000 jaar oude dogma's.

AHA werd al opgericht in mei 2010, maar koos ervoor de eerste maanden achter gesloten deuren te werken. En dit om een website te bouwen en een flyer te ontwikkelen met basisinformatie over de de belangrijkste doelstellingen en principes van de organisatie.

De belangrijkste doelstellingen van de AHA? De belangen van niet-religieuze mensen in Luxemburg te verdedigen; de promotie van een humanistisch leven zonder religie, gebaseerd op naturalistische en rationele grondslagen. Concreet wil de kersverse humanistische organisatie de invloed van religieuze gemeenschappen op wetenschap verminderen, aantonen dat ethiek zonder religieuze dogma's mogelijk is, humanistische plechtigheden promoten als betere alternatieven voor religieuze rituelen en de scheiding tussen de Luxemburgse regering en religieuze gemeenschappen bewerkstelligen. Wat dat laatste betreft wil de AHA vooral de financiering van kerken door de overheid stoppen en de lessen godsdienst in het openbaar onderwijs schrappen.

Luxemburg © www.flickr.com/photos/jepoirrier/270611433

AHA kan rekenen op steun van verschillende Luxemburgse politiekers. Sommigen van hen vind je terug in de VIP-sectie op de website. Op diezelfde website vind je ook uitspraken van internationaal bekende atheïsten zoals Richard Dawkins en Ariane Sherine.

De huidige Raad van Bestuur is als volgt samengesteld:
Laurent Schley (voorzitter), Taina Bofferding (ondervoorzitter), Manuel Huss (algemeen secretaris), Jean-Paul Risch (penningmeester), Fiona Lorenz, Patrick Brücher, Mateusz Buraczyk, Jerome Faber, Jean-Paul Lickes en Pol Wirtz (leden).

Meer informatie over AHA:
www.aha.lu

Vrij- ON -zinnig

Klaas Nijs

Wie dacht dat de Amerikanen hun grenzen enkel stringent bewaken met het oog op terrorisme, heeft het goed fout. Verleden jaar werden immers ook maar liefst meer dan 25.000 Kinder Suprises in beslag genomen tijdens meer dan 2.000 verschillende 'incidenten'. Blijkbaar zijn de Kinder Suprises in de VS gecatalogeerd als levensgevaarlijk! *What's next*: de paashaas als nieuwe Bin Laden?

Bron: *Yahoo! News*

Vijf winnaars krijgen elk het boek ***Overgangsrituelen*** *(Christian Van Kerckhove en Eva Vens (eds.))* en 2 toegangsbilletten voor het MIAT in Gent.

Hoe maakt u kans?

Vul snel het kruiswoordraadsel in en stuur het sleutelwoord **vóór 24 maart 2011** naar de **Unie Vrijzinnige Verenigingen, Brand Whitlocklaan 87** te **1200 Sint-Lambrechts-Woluwe** of **fax** het door op nummer **02 735 81 66**. U kan het ook via e-mail aan ons bezorgen: **info@uvv.be**. Met evenwel vermelding van 'oplossing kruiswoordraadsel' en persoonlijke gegevens.

De oplossing verschijnt samen met de namen van de vijf winnaars in het volgende nummer.

Voornaam . . . . . .

Naam . . . . . .

Geboortedatum . . . . . **M** ❑ **V** ❑

Adres . . . . . .

. . . . . .

Oplossing vorig nummer

Het sleutelwoord dat we zochten was VRIJWILLIGERSWERK.

Winnaars vorig nummer:

De Jonghe Guido uit Niel

Doornaert An uit Betekom

Janssen Paul uit Borsbeek

De Coster Claire uit Sint-Niklaas

Ghyselbrecht Peter uit Oostende

Zij kregen elk de DVD ***Un prophète***, een film van Jacques Audiard.

ANTWOORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

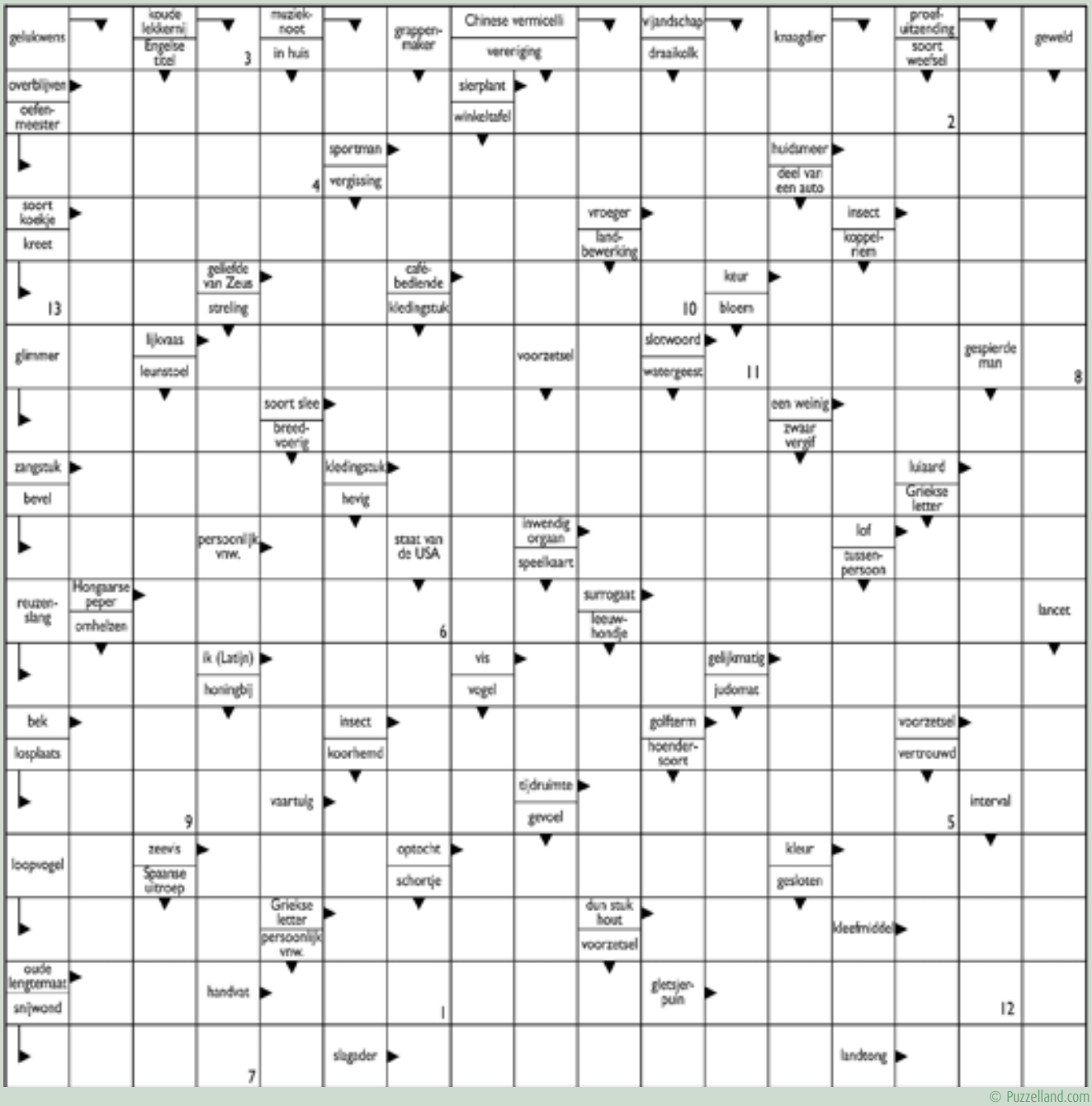

© Puzzelland.com

Werken en reizen doorheen de tijd

Liza Janssens
consulent-stafmedewerker

Tips voor een leuke uitstap met het hele gezin zijn altijd welkom, zeker met de paasvakantie in het verschiet. Wat dacht u van een museumbezoek in het Gentse? Je kunt er een kijkje gaan nemen in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel (MIAT) aan de Minnemeers. Daar hebben ze naast de tentoonstellingen over ons industrieel verleden, de drukkerij en het katoen, er ook één over de evolutie van het werken. Nadien kan je er nog tot 24 april 2011 op vakantie gaan door de jaren heen.

© MIAT

TENTOONSTELLING WERELDWIJDWERKEN © MIAT

WereldWijdWerken, zes generaties over werk en leven

Hier focust het MIAT op de invloed van de industrie op de huidige samenleving. Bij monde van een grote familie, die zes generaties teruggaat, vertelt men over de vele veranderingen die de industrialisatie met zich mee bracht. Men vertelt iets over de arbeidsomstandigheden, zoals de afschaffing van de kinderarbeid en de invoering van het betaald verlof. Men gaat dieper in op hoe het wonen, de voeding en de hygiëne geëvolueerd zijn. Zo kijk je binnen in de woning van het gezin en kan je met hen mee naar de dokter. Ook de opkomst van de vrije tijd en het steeds meer aan belang inwinnen van de consumptiemaatschappij wordt in beeld gebracht.
Tot slot gaat men dieper in op de gevolgen van de globalisering. Nog niet onder de indruk van wat er door de steeds verbeterende technologie en kleiner wordende wereld allemaal mogelijk wordt? Werp dan ook nog even een blik op wat de toekomst voor ons in petto heeft.

Om de tentoonstelling ook voor kinderen aantrekkelijk te maken, is er het kinderparcours KidKastKraak.

Op vakantie

Op de eerste verdieping van het MIAT word je nog tot 24 april 2011 meegenomen op vakantie. De geschiedenis van het reizen, de opkomst van het toerisme en de evolutie van de verschillende manieren van op vakantie gaan, worden er allemaal uit de doeken gedaan.
De invoering van de wet op het betaald verlof in 1936 zorgde ervoor dat het toerisme zich kon ontwikkelen. Mensen hoefden niet langer enkel te werken, ze kregen recht op een jaarlijkse vakantie. De vrije tijd nam steeds meer aan belang toe. Ook vandaag geniet men meer dan ooit van een jaarlijkse vakantie met het hele gezin.
In deze tentoonstelling vlieg je met Sabena naar Congo, reis je met de trein naar de kust of kan je met de fiets gaan kamperen in de frisse buitenlucht.
Zie ook hoe de toeristische industrie zich ontwikkelde ten voordele van het reiscomfort. Denk maar aan de evolutie van de vele reiskoffers of trekrugzakken doorheen de tijd. Maar ook de tenten, caravans en kampeermaterialen evolueerden mee. Op verschillende plaatsen in de tentoonstelling geniet je van filmfragmenten en luisterposten met getuigenissen. Voor de kinderen is er het souvenirspel, waardoor zij een bijzondere reis maken doorheen de tentoonstelling.

Praktisch

MIAT
Minnemeers 9 • 9000 Gent
T 09/269 42 20
www.miat.gent.be
Museumtoegang:
5 euro of 3,75 euro (reductie);
19-26 jaar 1 euro; -19 jaar gratis.

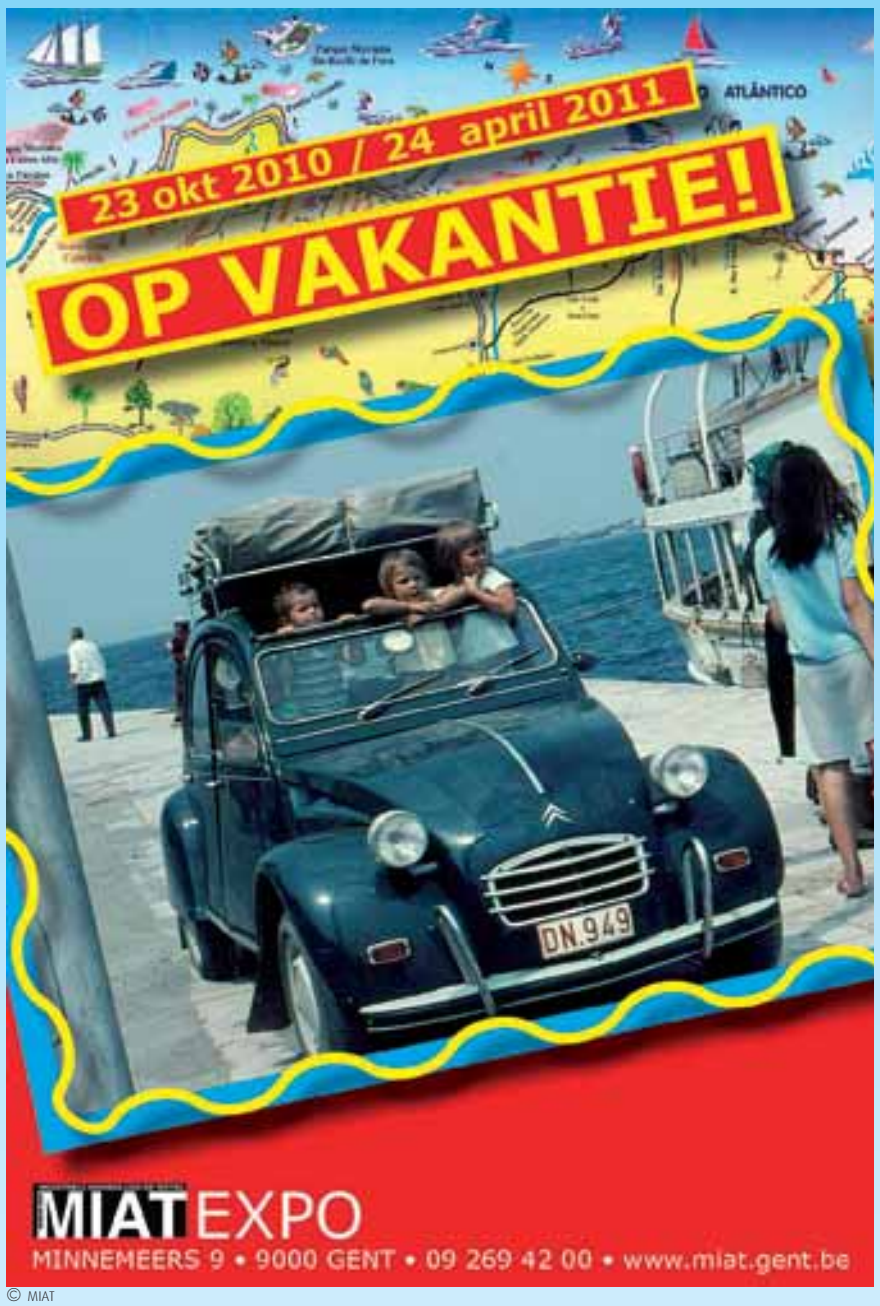

© MIAT

OP VAKANTIE - SABENA © MIAT

INFODAGEN 2011 10u00 - 16u00

ZAT 19 MAART

ZON 8 MEI

ZAT 3 SEPTEMBER

Wat is er beter dan meteen te beleven wat je leert? Van politiek over economie tot sport en cultuur... Je zit er middenin aan de Vrije Universiteit Brussel, in het kloppend hart van België. Zorg er dus voor dat je onze infodagen niet mist. Dan krijg je alvast een voorproefje van wat wij bedoelen met: Brussel. Studeer live.

UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN v.z.w.

FEDERAAL SECRETARIAAT

Brand Whitlocklaan 87
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe
T 02|735 81 92 - **F** 02|735 81 66
cmd.federaal@uvv.be
www.unievrijzinnigeverenigingen.be

Provinciale Centra Morele Dienstverlening

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST
PCMD Brussel
Stalingradlaan 18-20 - 1000 Brussel
T 02 242 36 02 - **F** 02 242 56 17
cmd.brussel@uvv.be

PROVINCIE ANTWERPEN
PCMD Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 96 - 2018 Antwerpen
T 03 259 10 80 - **F** 03 259 10 89
cmd.antwerpen@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG
PCMD Hasselt
A. Rodenbachstraat 18 - 3500 Hasselt
T 011 21 06 54 - **F** 011 23 55 16
cmd.hasselt@uvv.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
PCMD Gent
Sint-Antoniuskaai 2 - 9000 Gent
T 09 233 52 26 - **F** 09 233 74 65
cmd.gent@uvv.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT
PCMD Leuven
Tiensevest 40 - 3000 Leuven
T 016 23 56 35 - **F** 016 20 75 47
cmd.leuven@uvv.be

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN
PCMD Brugge
Jeruzalemstraat 51 - 8000 Brugge
T 050 33 59 75 - **F** 050 34 51 69
cmd.brugge@uvv.be

Centra Morele Dienstverlening

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST
CMD Jette
Jetse laan 362 - 1090 Jette
T 02 513 16 33 - **F** 02 420 42 98
cmd.jette@uvv.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
CMD Aalst
Koolstraat 80-82 - 9300 Aalst
T 053 77 54 44 - **F** 053 77 97 70
cmd.aalst@uvv.be

CMD Eeklo
Boelare 131 - 9900 Eeklo
T 09 218 73 50 - **F** 09 218 73 59
cmd.eeklo@uvv.be

CMD Ronse
Zuidstraat 13 - 9600 Ronse
T 055 21 49 69 - **F** 055 21 66 68
cmd.ronse@uvv.be

CMD Sint-Niklaas
Ankerstraat 96 - 9100 Sint-Niklaas
T 03 777 20 87 - **F** 03 777 31 64
cmd.sintniklaas@uvv.be

CMD Zottegem
Kastanjelaan 73 - 9620 Zottegem
T 09 326 85 70 - **F** 09 326 85 73
cmd.zottegem@uvv.be

PROVINCIE ANTWERPEN
CMD Antwerpen
Breughelstraat 60 - 2018 Antwerpen
T 03 227 47 70
cmd.antwerpenlokaal@uvv.be

CMD Herentals
Lantaarnpad 20 - 2200 Herentals
T 014 85 92 90 - **F** 014 85 44 39
cmd.herentals@uvv.be

CMD Mechelen
Hendrik Consciencestraat 9 - 2800 Mechelen
T 015 45 02 25 - **F** 015 43 55 19
cmd.mechelen@uvv.be

CMD Turnhout
Begijnenstraat 53 - 2300 Turnhout
T 014 42 75 31 - **F** 014 42 54 40
cmd.turnhout@uvv.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT
CMD Halle
Molenborre 28/02 - 1500 Halle
T 02 383 10 50 - **F** 02 383 10 51
cmd.halle@uvv.be

CMD Tienen
Beauduinstraat 42
3300 Tienen
T 016 81 86 70 - **F** 016 82 40 31
cmd.tienen@uvv.be

CMD Vilvoorde
Frans Geldersstraat 25 - 1800 Vilvoorde
T 02 253 78 54 - **F** 02 253 57 87
cmd.vilvoorde@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG
CMD Genk
Bochtlaan 16 bus 6 - 3600 Genk
T 089 51 80 40 - **F** 089 51 80 49
cmd.genk@uvv.be

CMD Lommel
Hertog Jan Plein 24 - 3920 Lommel
T 011 34 05 40 - **F** 011 34 05 49
cmd.lommel@uvv.be

CMD Maasland
Pauwengraaf 63 - 3630 Maasmechelen
T 089 77 74 21 - **F** 089 77 74 22
cmd.maasmechelen@uvv.be

CMD Tongeren
Vlasmarkt 11 - 3700 Tongeren
T 012 45 91 30 - **F** 012 45 91 39
cmd.tongeren@uvv.be

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN
CMD Diksmuide
Esenweg 30 - 8600 Diksmuide
T 051 55 01 60 - **F** 051 55 01 69
cmd.diksmuide@uvv.be

CMD Ieper
Korte Torhoutstraat 4 - 8900 Ieper
T 057 23 06 30 - **F** 057 23 06 39
cmd.ieper@uvv.be

CMD Kortrijk
Overleiestraat 15A - 8500 Kortrijk
T 056 25 27 51 - **F** 056 25 27 53
cmd.kortrijk@uvv.be

CMD Roeselare
Godshuislaan 94 - 8800 Roeselare
T 051 26 28 20 - **F** 051 26 28 26
cmd.roeselare@uvv.be

Antennes Morele Dienstverlening

PROVINCIE ANTWERPEN
AMD Lier
Begijnhofstraat 4
2500 Lier
T 03 488 03 33 - **F** 03 488 03 33
amd.lier@uvv.be

AMD Mol
Laar 2 bus 3a
2400 Mol
T 014 31 34 24 - **F** 014 31 34 24
amd.mol@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG
AMD Bilzen
Klokkestraat 4 bus 1
3740 Bilzen
T 089 30 95 60 - **F** 089 56 57 94
amd.bilzen@uvv.be

AMD Leopoldsburg
Koningstraat 49/gelijkvloers
3970 Leopoldsburg
T 011 51 62 00 - **F** 011 51 62 09
amd.leopoldsburg@uvv.be

AMD Sint-Truiden
Kazernestraat 10/001
3800 Sint-Truiden
T 011 88 41 17 - **F** 011 31 26 45
amd.sinttruiden@uvv.be

Unie Vrijzinnige Verenigingen.be